ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 33 (1670) | Аўторак, 24 красавіка 1962 года | Цана 4 кап.

Першая сесія Вярхоўнага Савета СССР шостага склікання

МАСКВА, 23 красавіка. (ТАСС). Сёння ў Маскве пачала работу першая сесія Вярхоўнага Савета СССР шостага склікання.

У 16 гадзін адкрыліся раздзельныя пасяджэнні палат.

У Вялікім Крамлёўскім палацы сабраліся дэпутаты **Савета Саюза.** У зале многа гасцей. Запоўнены ложы дыпламатычнага корпуса, савецкай і зарубежнай прэсы. Ва ўрадавых ложах — кіраўнікі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, сустрэтыя працяглымі апладысментамі.

Па даручэнню Савета старэйшын першую сесію Савета Саюза шостага склікання кароткай прамовай адкрывае старэйшы дэпутат Савета Саюза акадэмік **А. Е. Арбузаў.**

Старшынёй Савета Саюза аднагалосна выбіраецца дэпутат **І. В. Спірыдонаў.**

У Крамлёўскім тэатры праходзіла пасяджэнне **Савета Нацыянальнасцей.** Працяглымі апладысментамі дэпутаты і госці сустрэлі з'яўленне ва ўрадавых ложах кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

Пасяджэнне Савета Нацыянальнасцей па даручэнню Савета старэйшын адкрывае старэйшы дэпутат **О. В. Куусінен.**

Старшынёй Савета Нацыянальнасцей аднагалосна выбіраецца дэпутат **Я. В. Пейве.**

На пасяджэннях палат зацверджан рэгламент пасяджэнняў сесіі. Абедзве палаты на сваіх пасяджэннях аднагалосна прынялі наступны парадак дня сесіі:

1. Выбары мандатных камісій Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.
2. Выбранне пастаянных камісій Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.
3. Аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
4. Выбранне Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
5. Даклад аб перагаворах у Жэневе.
6. Утварэнне ўрада СССР — Савета Міністраў СССР.
7. Выбранне Вярхоўнага Суда СССР.
8. Аб выпрацоўцы праекта новай Канстытуцыі СССР.

ПАД ВЯЛІКІМ ЛЕНІНСКІМ СЦЯГАМ

Ёсць імя, бясконца дарагое людзям працы ўсяго зямнога шара. Пуцяводнай зоркай свеціць яно чалавецтву. Імя гэтае — Ленін. Неўміручае імя, якое кліча на бой за свабоду чалавека, за яго сапраўднае шчасце.

Любоў народаў нашай краіны да Леніна ярка выражаецца ў іх адданасці яго запаветам, герäічных здзяйсненнях, палымяным савецкім патрыятызме. Строга па курсу, вызначанаму вялікім рулявым, ідуць яны да сваёй запаветнай мэты — камунізма.

Сусветна-гістарычным этапам на шляху да камуністычнага грамадства з'явіўся XXII з'езд нашай партыі. Ён прыняў новую Праграму КПСС — дакумент эпахальнага значэння. Гэты Камуністычны маніфест сучаснасці ўспрынят на ўсіх кантынентах як трыумф навуковага камунізма.

92-ю гадавіну з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна савецкі народ сустракае ў разгары сваёй кіпучай стваральнай дзейнасці, накіраванай на ажыццяўленне велічнай Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Цэнтральнай падзеяй святкавання знамянальнай даты стала ўрачыстае пасяджэнне ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве.

22 красавіка. Вялікі тэатр Саюза ССР. Зала, у якой на заранку Савецкай улады не аднойчы гучала натхнёная слова Ільіча. У глыбіні сцэны на фоне чырвонага сцяга — вялізарны партрэт Ул. І. Леніна. Ля баявых сцягоў ганаровая воінская варта. Зіхацяць агнямі даты «1870—1962». Над сцэнай словы: «Няхай жыве ўсеперамагаючы сцяг ленінізма!»

Залу запоўнілі рабочыя, дзеячы навукі і культуры, калгаснікі, воіны Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту, зарубежныя госці.

5 гадзін вечара. У прэзідыуме займаюць месцы таварышы Л. І. Брэжнеў, Г. І. Воранаў, Ф. Р. Казлоў, А. М. Касыгін, О. В. Куусінен, А. І. Мікаян, М. В. Падгорны, Д. С. Палянскі, М. А. Суслаў, М. С. Хрушчоў, М. М. Швернік, В. В. Грышын, Ш. Р. Рашыдаў, К. Т. Мазураў, В. П. Мжаванадзе, У. В. Шчарбіцкі, П. Н. Дземічаў, Л. Ф. Ільічоў, Б. М. Панамароў, А. М. Шалепін, старыя камуністы, наватары вытворчасці, кіраўнікі камуністычных брыгад, вядомыя вучоныя, канструктары, военачальнікі. Прысутныя сустракаюць іх бурнымі, працяглымі апладысментамі.

Урачыстае пасяджэнне, прысвечанае 92-й гадавіне з дня нараджэння Ул. І. Леніна, адкрывае Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Старшыня Савета Міністраў СССР **М. С. Хрушчоў.** Ён гаворыць:

Дарагія таварышы!

Сёння савецкі народ, перадавыя людзі ўсяго свету ўрачыста адзначаюць 92-ю гадавіну з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна — вялікага мысліцеля і рэвалюцыянера, заснавальніка нашай Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, правадыра прагрэсіўнага чалавецтва.

З імем Леніна непарыўна звязана абнаўленне свету на камуністычных асновах. Ён стаяў ля вытокаў найвялікшых рэвалюцыйных перамен сучаснай эпохі. Быццам веснавое сонца, праменні марксісцка-ленінскага вучэння праніклі цяпер ва ўсе куткі зямнога шара.

Марксізм-ленінізм узняў і ўзнімае на барацьбу за свабоду і шчасце новыя мільёны і дзесяткі мільёнаў людзей. Вызваленчая барацьба працоўных усяго свету, нібы магутныя веснавыя воды, змывае з нашай планеты ўвесь бруд і плесню старога, адживаючага свой век капіталістычнага свету.

Ленін і створаная ім партыя камуністаў узнялі рабочы клас, працоўных нашай краіны на барацьбу за звяржэнне эксплуататарскага ладу. З імем Леніна, пад сцягам ленінізма мы атрымалі выдатныя перамогі, пабудавалі першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву. Пераадольваючы ўсе цяжкасці, партыя смела вяла і вядзе наш народ да камунізма адзіна правільным, ленінскім курсам.

На аснове ленінскіх ідэй партыя выпрацавала сваю трэцюю Праграму — праграму пабудовы камуністычнага грамадства.

З імем Вялікага Леніна, пад сцягам ленінскіх ідэй мы ўпэўнена ідзём і прыйдзем да ззяючых вяршынь камунізма! (Працяглыя апладысменты).

Ідэі Леніна, ідэі марксізма-ленінізма заўсёды будуць жыць у нашых сэрцах, у сэрцах усіх працоўных, натхняць на барацьбу за светлую будучыню чалавецтва — камунізм. (Працяглыя апладысменты).

Дазвольце, таварышы, адкрыць урачыстае пасяджэнне, прысвечанае гадавіне з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. (Апладысменты).

Выконваецца Гімн Савецкага Саюза.

Слова для даклада атрымлівае сакратар Цэнтральнага Камітэта КПСС таварыш Л. Ф. Ільічоў.

Пасля заканчэння даклада прысутныя з вялікім натхненнем спяваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

У заключэнне адбыўся вялікі канцэрт.

(ТАСС).

* * *

У гарадах і вёсках Беларусі адбыліся ўрачыстыя сходы і вечары працоўных, прысвечаныя 92-й гадавіне з дня нараджэння вялікага арганізатара і правадыра Камуністычнай партыі, заснавальніка Савецкай дзяржавы Уладзіміра Ільіча Леніна.

...Беларускі дзяржаўны ордэна Леніна Вялікі тэатр оперы і балета. На фасадзе будынка, упрыгожаным флагамі Савецкага Саюза і Беларускай ССР, вялікі партрэт любімага настаўніка і друга працоўных Ул. І. Леніна. На чырвоным палотнішчы словы: «Пад сцягам марксізма-ленінізма, пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі — наперад да перамогі камунізма!».

Глядзельную залу тэатра 21 красавіка запоўнілі рабочыя і служачыя прамысловых прадпрыемстваў і будоўляў горада, партыйныя, савецкія, прафсаюзныя і камсамольскія работнікі, дзеячы навукі, культуры.

17 гадзін. За сталом прэзідыума месцы займаюць кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ К. Т. Мазураў, старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёў, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, сакратары ЦК КПБ Ф. А. Сурганаў, П. М. Машэраў, Д. Ф. Філімонаў, В. Ф. Шаура, старшыня Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў І. Н. Макараў, першы сакратар Мінскага абкома КПБ С. О. Прытыцкі, першы намеснік старшыні Савета Міністраў БССР У. Е. Лабанок, намеснік старшыні Савета Міністраў БССР І. Ф. Клімаў, старшыня Саўнаргаса БССР А. М. Тарасаў і іншыя.

Урачыстае пасяджэнне, прысвечанае 92-й гадавіне з дня нараджэння вялікага правадыра і заснавальніка Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы Уладзіміра Ільіча Леніна, адкрывае сакратар Мінскага гаркома КПБ А. Б. Насілоўскі.

З вялікім уздымам выбіраецца ганаровы прэзідыум урачыстага пасяджэння ў складзе Прэзідыума Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза на чале з Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым.

З дакладам аб 92-й гадавіне з дня нараджэння Ул. І. Леніна выступіў сакратар ЦК КПБ П. М. Машэраў.

Пасля заканчэння даклада ўдзельнікі ўрачыстага пасяджэння спяваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

(БЕЛТА).

Урачысты сход пісьменнікаў

Беларускія пісьменнікі свята шануюць памяць Уладзіміра Ільіча Леніна. У клубе СП БССР адбыўся ўрачысты сход пісьменнікаў, прысвечаны 92-й гадавіне з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

З дакладам выступіў І. Гурскі. Паэты А. Вялюгін, Г. Кляўко, Ул. Паўлаў і Р. Барадулін прачыталі свае вершы, прысвечаныя Ул. І. Леніну.

Вобраз правадыра рэвалюцыі... Ён заўсёды хваляваў і хвалюе нашых паэтаў, мастакоў, кампазітараў. Яны імкнуцца ўвасобіць у сваіх творах рысы генія чалавецтва. Вось і на гэтым здымку вы бачыце, як народны мастак Беларусі З. Азгур працуе над скульптурай Ул. І. Леніна.

ЛЕНІНСКІМ КУРСАМ ДА ПЕРАМОГІ КАМУНІЗМА

Даклад таварыша Л. Ф. ІЛЬІЧОВА на ўрачыстым пасяджэнні ў Маскве, прысвечаным 92-й гадавіне з дня нараджэння Ул. І. Леніна

Таварышы!

Памяць чалавецтва старанна і любоўна захоўвае імёны вялікіх барацьбітоў за народнае шчасце.

Імя Уладзіміра Ільіча Леніна займае сярод іх асаблівае месца. Жыццёвы подзвіг Ул. І. Леніна бяспрыкладны. Яго ідэі, яго справа наклалі глыбокі адбітак на лёс цяперашніх і будучых пакаленняў. Шматгранная і неабсяжная дзейнасць Ул. І. Леніна. «Самы зямны з усіх прайшоўшых па зямлі людзей» — ён быў чалавекам таго новага свету, стварэнню якога прысвяціў усё сваё выдатнае жыццё.

Працаваць і будаваць сваё жыццё «па Леніну» — вось вышэйшы ідэал чалавека нашага часу.

У дзень нараджэння нашага незабыўнага настаўніка і правадыра мы зноў і зноў аддаём даніну неўміручасці ленінскага генія, правяраем саміх сябе і як бы дакладваем заснавальніку Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы аб выкананні яго вялікіх запаветаў.

Неўзабаве пасля перамогі Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі Ул. І. Ленін пісаў: «Знішчэнне капіталізму і яго слядоў, увядзенне асноў камуністычнага парадку складае змест пачаўшайся цяпер новай эпохі сусветнай гісторыі» (Творы, том 31, стар. 365). І вось, толькі праз чатыры дзесяцігоддзі, на XXII з'ездзе — з'ездзе будаўнікоў камунізма, партыя ўрачыста абвясціла: цяперашняе пакаленне савецкіх людзей будзе жыць пры камунізме! **(Апладысменты).**

Адзначаючы сёння 92-ю гадавіну з дня нараджэння Ул. І. Леніна, савецкі народ можа з гордасцю сказаць:

— Дарагі Уладзімір Ільіч! Партыя, яе Цэнтральны Камітэт вядуць нас правільна, дакладна па ўказанаму табой курсу! Мы ідзём на штурм рашаючых рубяжоў будаўніцтва камуністычнага грамадства!

I. ПАРТЫЯ РАІЦЦА З ЛЕНІНЫМ

Таварышы! Гісторыя не ведае іншага вучэння, якое зрабіла б такое глыбокае рэвалюцыянізуючае ўздзеянне на грамадскае развіццё свайго часу, якое зрабіў і працягвае рабіць марксізм-ленінізм на грамадскае развіццё эпохі пераходу ад капіталізму да сацыялізма. Вучэнне Маркса — Энгельса — Леніна стала цяпер вучэннем і сцягам мільёнаў.

К. Маркс і Ф. Энгельс мелі вопыт толькі пачатковага этапу рабочага руху. Яны прадбачылі камуністычную будучыню, але не мелі магчымасці непасрэдна ствараць яе. У іншых умовах разгарнулася рэвалюцыйная дзейнасць Ул. І. Леніна. Шырока рассунуліся грамадска-палітычныя гарызонты. На змену параўнаўча мірнаму, эвалюцыйнаму перыяду ўзыходзячага развіцця капіталізму прыйшоў імперыялізм з яго вастрэйшымі сацыяльнымі канфліктамі. Рабочы клас вырас у вядучую сілу сусветнага прагрэсу. Каланіяльны Усход выйшаў на арэну вялікай палітыкі.

Надышла эра пралетарскіх рэвалюцый.

К. Маркс і Ф. Энгельс навукова абгрунтавалі непазбежнасць змены эксплуататарскай перадгісторыі чалавецтва яго сапраўднай камуністычнай гісторыяй. Ул. І. Ленін, створаная ім партыя адкрылі ў кастрычніку 1917 года яе першую старонку.

Калі ў XIX стагоддзі навуковы камунізм у значнай ступені заставаўся яшчэ ў рамках ідэйнай барацьбы, то ў XX стагоддзі ён выйшаў на прастору шырокай рэвалюцыйнай практыкі. Ул. І. Ленін не толькі тэарэтычна абгрунтаваў канкрэтныя шляхі пабудовы новага грамадства, але і заклаў краевугольныя камені ў яго фундамент, стварыў і ўзначаліў першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву. Абапіраючыся на новы гістарычны вопыт, Ул. І. Ленін больш выразна ўбачыў і раскрыў аблічча новага, камуністычнага свету. З яго імем звязана распрацоўка першай і другой Праграм нашай партыі, якія вызначылі асноўныя вяхі на шляху да камунізма.

Найвялікшая заслуга Ул. І. Леніна перад гісторыяй — стварэнне партыі новага тыпу — партыі навуковага камунізма, партыі наватараў. Ён выхаваў партыю ў духу жыватворнага аптымізму, заклаў трывалыя тэарэтычныя, палітычныя і арганізацыйныя асновы партыі, выкаваў стальное адзінства яе радоў.

Наша партыя заўсёды высока несла і захоўвала ў чысціні ленінскі сцяг.

Пераадольваючы цяжкасці, загартоўваючыся ў барацьбе з трацкістамі, правымі і іншымі капітулянтамі, партыя забяспечыла поўную і канчатковую перамогу сацыялізма ў нашай краіне. Ніякія буры і нягоды, ніякія атакі ўнутраных і знешніх ворагаў камунізма не маглі прымусіць партыю згарнуць ленінскі сцяг. Партыя сурова асудзіла культ асобы Сталіна, чужы духу марксізма-ленінізма, аднавіла і развіла ленінскія нормы партыйнага і дзяржаўнага жыцця. Ліквідацыя шкодных вынікаў культу асобы, ідэйны і палітычны разгром антыпартыйнай фракцыйнай групы Малянкова, Молатава, Кагановіча і іншых — гэта вялікі подзвіг нашай партыі, яе ленінскага Цэнтральнага Камітэта на чале з Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым. **(Працяглыя апладысменты).**

Ніколі яшчэ пасля Ул. І. Леніна ленінскі дух у дзейнасці партыі не выступаў так глыбока і ярка, як у апошнія гады.

Поўная перамога генеральнай лініі партыі, намечанай XX з'ездам КПСС, падрыхтавала ўсе ўмовы для ўступлення нашай Радзімы ў новую паласу гістарычнага развіцця — у перыяд разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства. Асноўныя задачы камуністычнага будаўніцтва знайшлі сваё канцэнтраванае адлюстраванне ў новай Праграме КПСС, якую прыняў гістарычны XXII з'езд.

Наша партыя змагла распрацаваць сваю новую Праграму на аснове аднаўлення і далейшага развіцця ленінскіх норм жыцця — дзейнасці савецкага грамадства, ажыццяўлення паленінску смелых рэвалюцыйных пераўтварэнняў на рашаючых участках гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, умелага выкарыстання скарбніцы ленінскай думкі, ленінскіх метадаў тэарэтычнай творчасці. Праграма КПСС пабудавана на строга навуковым фундаменце.

На XXII з'ездзе М. С. Хрушчоў гаварыў: «Пры падрыхтоўцы трэцяй Праграмы мы пастаянна раіліся з Леніным, зыходзілі з яго празорлівых прадвызначэнняў, з яго геніяльных ідэй аб будаўніцтве сацыялізма і камунізма».

К. Маркс і Ф. Энгельс далі агульны эскіз вышэйшай фазы камуністычнага грамадства. Ул. І. Ленін увасобіў тэорыю навуковага камунізма ў дакладны план першачарговых задач сацыялістычнай перабудовы нашай Радзімы. Новая Праграма КПСС робіць наступны крок наперад і вызначае канкрэтны рабочы план пабудовы камунізма, пачынаючы з эканамічнага фундамента аж да маральнага кодэкса яго грамадзян.

Новая Праграма партыі — сапраўды ленінская праграма, новы раздзел у развіцці ленінізма.

II. ЛЕНІНСКІЯ ІДЭІ АЖЫЦЦЯЎЛЯЮЦЦА

Таварышы! Наша партыя заўсёды выходзіла і выходзіць з ленінскага ўказання аб тым, што стварэнне высокаразвітай матэрыяльна-тэхнічнай базы, магутных прадукцыйных сіл складае рашаючае звяно камуністычнага будаўніцтва. Гаворачы словамі Ул. І. Леніна, «Мы цэнім камунізм толькі тады, калі ён абгрунтаван эканамічна».

Толькі на аснове і ў працэсе стварэння высокаразвітай эканомікі новага грамадства можна ажыццявіць прынцып «ад кожнага па здольнасцях, кожнаму па патрэбнасцях», сфарміраваць камуністычныя грамадскія адносіны, выхаваць новага чалавека.

Думаць і дзейнічаць інакш, фарсіраваць утварэнне адносін безадносна да дасягнутага ўзроўню развіцця прадукцыйных сіл азначала б здраду духу ленінскага вучэння.

Ул. І. Ленін пастаянна напамінаў, што камунізм немагчымы без высокаразвітай эканамічнай базы, якой «можа быць буйная машынная прамысловасць, здольная рэарганізаваць і земляробства». У першыя, вельмі цяжкія для Савецкай улады гады Уладзімір Ільіч быў ініцыятарам распрацоўкі першага плана электрыфікацыі краіны, планаў развіцця сацыялістычнай індустрыі, стварэння Урала-Кузнецкай вугальна-металургічнай базы, вывучэння Курскай магнітнай анамаліі і многіх іншых такіх жа жыццёва важных пачынанняў.

І калі Савецкі Саюз стаў першакласнай прамысловай дзяржавай свету, ідзе цяпер у авангардзе сусветнага навуковага і тэхнічнага прагрэсу, то перш за ўсё таму, што наша партыя, савецкі народ ажыццявілі вялікія ленінскія ідэі.

Вось даныя аб росце важнейшых відаў прадукцыі цяжкай прамысловасці СССР за 1923—1961 гады ў параўнанні з данымі за той жа перыяд па Злучаных Штатах Амерыкі.

У 1923 годзе Савецкі Саюз выраблаў толькі 615 тысяч тон сталі; 11,5 мільёна тон вугалю (у пераліку на каменны); крыху больш як пяць мільёнаў тон нафты; менш чым 300 тысяч тон цэменту.

Мы адставалі тады ад амерыканскага ўзроўню: па сталі — у 74 разы, па вугалю — у 52, па нафце — у 19 і па цэменту — у 87 разоў. За мінулыя гады вытворчасць сталі ў Савецкім Саюзе ўзрасла ў 115 разоў, вугалю — у 39, нафты — 31 і цэменту — у 188 разоў. Вытворчасць жа ЗША павялічылася толькі ў два-тры разы, а здабыча вугалю нават зменшылася.

У выніку і адносіны ўзроўняў вытворчасці сталі зусім іншыя. Савецкая вытворчасць да амерыканскай складала ў 1961 годзе: па сталі — 78 працэнтаў; па вугалю — 118 працэнтаў; па нафце — 47 працэнтаў; па цэменту — 94 працэнты.

Наша партыя робіць па-ленінску, паслядоўна ажыццяўляючы курс на далейшае развіццё цяжкай індустрыі — асновы асноў матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма, абароны краіны, няўхільнага росту народнага дабрабыту.

Толькі дактрынёры і рэвізіяністкія блытанікі могуць процістаўляць цяжкую індустрыю і вытворчасць прадметаў ужытку, прамысловасць і сельскую гаспадарку. Тэорыя расшыранага сацыялістычнага ўзнаўлення патрабуе гарманічнага прапарцыянальнага развіцця ўсіх галін народнай гаспадаркі пры вядучай ролі цяжкай індустрыі.

Рабочы клас Савецкага Саюза з гонарам выконвае сваю вядучую ролю ў будаўніцтве камунізма.

Запланаваныя тэмпы развіцця прамысловасці значна перавышаны. У выніку перавыканання заданняў сямігадовага плана аб'ём прамысловай вытворчасці СССР павялічыцца за сямігоддзе не на 80 працэнтаў, як меркавалася раней, а прыкладна ў два разы. У 1962 годзе наша прамысловасць за кожныя тры дні выпускае больш прадукцыі, чым за ўвесь 1923 год. Толькі ў першым квартале гэтага года выпуск прамысловай прадукцыі быў у трыццаць разоў большы, а аб'ём капітальных укладанняў — у 23 разы большы, чым за ўвесь апошні год жыцця Ул. І. Леніна.

Поспехі савецкай прамысловасці будуць, аднак, яшчэ больш значнымі, калі мы прывядзём у рух усе рэзервы, навучымся правільна і поўна іх выкарыстоўваць. Калі кожны рабочы, інжынер, арганізатар вытворчасці выкарыстае ўсе магчымасці для павышэння прадукцыйнасці працы, павелічэння колькасці і паляпшэння якасці прадукцыі, наш рух да камунізма яшчэ больш паскорыцца.

Сацыялістычная прамысловасць — ужо заваяваная база для паспяховага вырашэння ўсіх іншых задач і перш за ўсё для ўздыму сельскай гаспадаркі.

Высокапрадукцыйная сельская гаспадарка — важнейшая састаўная частка матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма. Інтарэсы яе далейшага развіцця ўладарна патрабуюць пераадолення адставання сельскагаспадарчай вытворчасці ад узрастаючых запатрабаванняў насельніцтва.

Цэнтральны Камітэт партыі на сакавіцкім Пленуме распрацаваў канкрэтныя мерапрыемствы, ажыццяўленне якіх дазволіць за кароткія тэрміны ўзняць сельскагаспадарчую вытворчасць на ўзровень сучасных патрабаванняў. Важнае звяно ў радзе гэтых мер — рэарганізацыя кіравання сельскай гаспадаркай.

М. С. Хрушчоў адзначаў, што ў свой час пры стварэнні апарату па кіраўніцтву сельскай гаспадаркай, на жаль, не былі ажыццёўлены ленінскія ўказанні. Ул. І. Ленін вучыў, што, кіруючы гаспадаркай, трэба займацца не рэзалюцыямі, а непасрэднай арганізацыяй вытворчасці на аснове ўкаранення даных навукі і перадавога вопыту. Як піянер будаўніцтва камунізма Ул. І. Ленін смела адкідваў аджыўшае, вёў пошукі новага і, калі трэба было, ішоў на крутыя павароты, на ломку застаялага, на пераробкі зробленага, пакуль не знаходзіў правільнага шляху.

Партыя ажыццяўляе карэнную перабудову апарату кіравання сельскай гаспадаркай, а больш дакладна гаворачы, — стварае яго нанава, зыходзячы з палітычнай і эканамічнай мэтазгоднасці. Арганізацыя тэрытарыяльных вытворчых упраўленняў, саветаў упраўленняў на дэмакратычных асновах, камітэтаў па кіраўніцтву сельскай гаспадаркай — важнейшая рэформа, раўназначная праведзенай партыяй у 1957 годзе перабудове кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам.

Можна не сумнявацца, што гэта рэформа прынясе і не меншыя станоўчыя вынікі.

XXII з'езд партыі яшчэ раз падкрэсліў неабходнасць строгага захавання асабістай матэрыяльнай зацікаўленасці ва ўсіх звеннях народнай гаспадаркі. Ва ўмелым спалучэнні матэрыяльных і маральных стымулаў да працы, у выхаванні ўсіх працоўных на лепшых узорах працы партыя бачыць адзіна правільны, ленінскі шлях руху да камунізма.

Камунізм, разважаюць іншыя таварышы, прадугледжвае размеркаванне па патрэбнасцях. А калі так, дык ці нельга ўжо цяпер, так сказаць, у парадку «перавыканання плана», перайсці да гэтага прынцыпу. На жаль, не толькі разважаюць, але і нярэдка спрабуюць на справе ўкараняць ураўнілаўку ў аплаце працы і размеркаванні матэрыяльных даброт, праяўляюць неапраўданую паспешлівасць у расшырэнні бясплатных паслуг і льгот. Але гэтыя таварышы

(Заканчэнне на 2-й стар.).

У Камітэце па Ленінскіх прэміях у галіне літаратуры і мастацтва пры Савеце Міністраў Саюза ССР

АБ ПРЫСУДЖЭННІ ЛЕНІНСКІХ ПРЭМІЙ ЗА НАЙБОЛЬШ ВЫДАТНЫЯ ДАСЯГНЕННІ Ў ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА

Камітэт па Ленінскіх прэміях у галіне літаратуры і мастацтва пастанавіў прысудзіць Ленінскія прэміі 1962 года за найбольш выдатныя дасягненні ў галіне літаратуры і мастацтва:

У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ

1. **БРОЎКУ Пятру Усцінавічу — за кнігу вершаў «А дні ідуць...».**
2. **МЕЖАЛАЙЦІСУ Эдуардасу Беньямінавічу — за кнігу вершаў «Чалавек».**
3. **ЧУКОЎСКАМУ Карнею Іванавічу — за кнігу «Майстэрства Някрасава».**

У ГАЛІНЕ МАСТАЦТВА

1. **ГІЛЕЛЬСУ Эмілю Рыгоравічу — за канцэртна-выканаўчую дзейнасць.**
2. **КЕРБЕЛЮ Льву Яфімавічу — скульптару — за помнік Карлу Марксу ў г. Маскве.**
3. **ФАВОРСКАМУ Уладзіміру Андрэевічу — за ілюстрацыі да класічных твораў рускай літаратуры («Слова аб палку Ігаравым», «Барыс Гадуноў», «Маленькія трагедыі» А. С. Пушкіна).**

ЛЕНІНСКІМ КУРСАМ ДА ПЕРАМОГІ КАМУНІЗМА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

выпускаюць з-пад увагі галоўнае, а іменна, што камуністычнае размеркаванне прадугледжвае вышэйшы ўзровень развіцця прадукцыйных сіл і пераўтварэнне працы ў першую жыццёвую патрэбу.

Да надыходу такога моманту, падкрэсліваў Ул. І. Ленін, неабходны найстражэйшы кантроль з боку грамадства за мерай працы і мерай спажывання.

Наша партыя—партыя навуковага камунізма. Яна выстаўляе і вырашае новыя задачы не наўдачу, а ў меру падрыхтоўкі і паспявання матэрыяльных і духоўных прадумоў, рашуча выступаючы і супраць «таптання» на месцы і супраць «лявацкага» забягання наперад. Заўчаснае ўвядзенне размеркавання па патрэбнасцях прывяло б да ўраўнілаўкі, да замаруджвання тэмпаў будаўніцтва камуністычнага грамадства, да дыскрэдытацыі ідэй камунізма.

Ва ўмовах сацыялізма развіццё прамысловасці, уздым сельскай гаспадаркі не з'яўляюцца самамэтай, а служаць павышэнню дабрабыту людзей.

Нашы праціўнікі спрабуюць сцвярджаць, быццам у новай Праграме КПСС перавага аддаецца прамысловасці, развіццю прамысловасці дзеля самой прамысловасці. Не, адказваем мы, у нашай Праграме даецца ўсебаковае навуковае абгрунтаванне камунізма, на першы план выстаўляецца развіццё эканомікі, асабліва прамысловай вытворчасці, але галоўнае ў ёй зусім іншае: яна абвяшчае першынство чалавека!

Курс нашай партыі—ленінскі курс. Яна і ў далейшым будзе развіваць імклівымі тэмпамі прамысловасць, настойліва змагацца за далейшы ўздым сельскай гаспадаркі, удасканальваць транспарт і сувязь, ствараць новыя гарады, заводы, фабрыкі, шахты, домны, электрастанцыі, арашальныя сістэмы, будаваць школы, бальніцы, клубы і жылыя дамы.

У імя чаго? У імя чалавека, для шчасця чалавека! Узброеныя новай Праграмай, партыя, яе Цэнтральны Камітэт на чале з выдатным, верным ленінцам М. С. Хрушчовым упэўнена вядуць савецкі народ ленінскім курсам да перамогі камунізма.

III.

ВЫХАВАННЕ НОВАГА ЧАЛАВЕКА

Будаўніцтва камунізма — складаны працэс. Бо ён азначае перабудову ўсяго грамадскага арганізма, яго эканомікі, усіх чалавечых узаемаадносін, быту, светапогляду людзей. Вось чаму партыя надае такую вялікую ўвагу фарміраванню камуністычных грамадскіх адносін.

Узяць, напрыклад, развіццё сацыялістычнай дзяржаўнасці ў камуністычнае грамадскае самакіраванне. Дасягнутыя тут поспехі ў першую чаргу тлумачацца тым, што партыя строга кіруецца ленінскімі ўказаннямі аб важнасці ўсебаковага развіцця сацыялістычнай дэмакратыі, прыцягнення ўсіх грамадзян да кіравання справамі грамадства.

Кожны савецкі чалавек павінен стаць актыўным удзельнікам у кіраванні справамі грамадства! — вось наш лозунг, наша задача.

Дзе ж людзі вучацца кіраваць грамадствам? Ці ёсць такі універсітэт, такая школа, дзе прышчаплялі б навыкі грамадскай, дзяржаўнай, палітычнай работы?

Так, такая школа ёсць. Гэта, перш за ўсё, наша вялікая партыя; гэта—Саветы; гэта—прафсаюзы, камсамол, усе нашы грамадскія арганізацыі. Нельга навучыцца кіраваць дзяржавай, не прымаючы актыўнага ўдзелу ў дзейнасці дзяржаўных і грамадскіх арганізацый. Як з кропель утвараюцца моры і акіяны, так і са штодзённай, часта малапрыкметнай, будзённай работы кожнага складваецца жыццё і дзейнасць нашага грамадскага арганізма, кіраванне ім.

Ледзь не самую цяжкую і адказную задачу камуністычнага пераўтварэння свету складае выхаванне новага чалавека.

Ул. І. Ленін не раз падкрэсліваў усю складанасць гэтай задачы. Будаваць камунізм, гаварыў ён, прыйдзецца не «з разведзеных у асобных парніках і цяпліцах асоба дабрачынных людзей», а «з масавага чалавечага матэрыялу, сапсаванага стагоддзямі і тысячагоддзямі рабства, прыгонніцтва, капіталізму...» (Творы, том 28, стар. 365).

Ул. І. Ленін непахісна верыў, што такая задача пад сілу новаму грамадскаму ладу.

Новы лад існуе ў нашай краіне толькі некалькі дзесяцігоддзяў. Але на савецкай зямлі ўжо вырас, ўзняўся бачны з усіх куткоў зямнога шара чалавек новага складу, акрылены высакароднымі ідэямі камуністычнага пераўтварэння жыцця. Ратнымі подзвігамі і гераічнай працай, смеласцю і гуманізмам савецкія людзі заслужылі павагу і любоў народаў усяго свету. Высокая ідэйнасць савецкіх людзей, нашай выдатнай моладзі выклікае зайздрасць у ідэолагаў капіталізму. Іх палохае палітычны і культурны рост савецкага народа, яго адданасць камунізму.

Выхаванне новага чалавека—чалавека вялікіх ідэалаў і высокіх маральных прынцыпаў—адно з галоўных дасягненняў нашай партыі.

На XXII з'ездзе, у новай Праграме наша партыя выставіла пытанні камуністычнага выхавання ў цэнтр увагі і дзейнасці кожнай партыйнай арганізацыі, усёй грамадскасці. Важна актывізаваць, павысіць дзейснасць усіх сродкаў ідэйнага ўплыву партыі на масы. Як вялікае свята рыхтуюцца адзначыць савецкія людзі пяцідзесяцігоддзе ленінскай «Праўды» — вернага памочніка партыі ў камуністычным выхаванні працоўных.

Выхаванне новага чалавека—гэта барацьба, барацьба вострая і непрымірымая супраць перажыткаў мінулага ў свядомасці людзей, супраць разлагаючага ўплыву варожай буржуазнай ідэалогіі. Надзённыя інтарэсы гэтай барацьбы патрабуюць, каб аб палітыка-маральным стане калектываў працоўных праяўляліся такія ж клопаты, як і аб выкананні вытворчых планаў, каб выпадкі «маральнага браку» асуджаліся з такой жа вастрынёй, як і вытворчы брак.

Нельга скідваць з рахунку тую акалічнасць, што маральна-ідэалагічныя страты нярэдка каштуюць грамадству даражэй, чым страты вытворчыя.

Успомніце, якім непахісным і суровым станавіўся Уладзімір Ільіч, калі гутарка заходзіла аб барацьбе з такімі агіднымі перажыткамі старога свету, як спекуляцыя, хабарніцтва, хуліганства, крадзеж, хцівасць, бюракратызм! Непрымірымыя адносіны нашай партыі да ўсяго, што атручвае жыццё савецкім людзям, яе цвёрды намер скончыць з агіднымі перажыткамі мінулага з новай сілай прагучалі ў выдатнай прамове М. С. Хрушчова на XIV з'ездзе ВЛКСМ, прасякнутай глыбокай любоўю да савецкай моладзі, ленінскімі клопатамі аб яе выхаванні. Якімі б ні былі цяжкімі задачы выхавання новага чалавека,—яны паспяхова вырашаюцца нашай партыяй, усёй савецкай грамадскасцю.

Ул. І. Ленін пакінуў партыі запавет: «Перамагчы ўсё супраціўленне капіталістаў, не толькі ваеннае і палітычнае, але і ідэйнае, самае глыбокае і самае магутнае» (Творы, том 31, стар. 345).

Мы можам сказаць, што ленінскі запавет ажыццяўляецца і абавязкова будзе ажыццёўлены!

IV.

ГІСТОРЫЯ РАЗВІВАЕЦЦА ПА ЛЕНІНУ

Таварышы! Мінула каля паўстагоддзя з таго часу, як Уладзімір Ільіч Ленін сфармуляваў вывад найвялікшай навуковай і рэвалюцыйнай смеласці—вывад аб тым, што надышла новая паласа сусветнай гісторыі—эпоха гібелі капіталізму і трыумфу камунізма ва ўсім свеце.

Успомнім хоць бы коратка, якім быў свет у той час.

Над вялікай прасторай двух кантынентаў—Еўропы і Азіі—навіс змрочны цень двухгаловага арла імперыі Раманавых. Царызм лічыўся надзейнай апорай рэакцыі, ён толькі што задушыў рэвалюцыю 1905 года. Другі драпежнік — аднагаловы арол кайзераўскай Германіі—кідаў выклік сваім імперыялістычным сапернікам, якія захапілі самыя смачныя кавалкі каланіяльнай здабычы. Шматкоўвая Аўстра-Венгерская імперыя Габсбургаў падабрала пад сябе чэхаў, славакаў, венграў, паўднёвых славян. Дзялкі Лонданскага Сіці выхваляліся, што ў валоданнях брытанскай кароны ніколі не заходзіць сонца. Французскія банкіры стрыглі купоны, эксплуатуючы вялізарныя ўладанні ў Афрыцы і Азіі. На Далёкім Усходзе рвалася да захопаў імперыялістычная Японія. Злучаныя Штаты Амерыкі, якія паспелі ўжо на зыходзе XIX стагоддзя развязаць першую вайну эпохі імперыялізму, прагна збіралі багацці, будавалі далёка ідучыя планы захопу пануючых пазіцый у свеце.

У выніку — звыш дзвюх трэцей насельніцтва нашай планеты знаходзілася ў каланіяльных і залежных краінах, гібела ў голадзе і галечы, гінула ад непасільнай працы на сваіх прыгнятальнікаў. Імперыялісты грабілі і мучылі народ вялікага Кітая. У краінах Лацінскай Амерыкі гаспадарылі паўночнаамерыканскія і англійскія манаполіі.

Здавалася, нішто не пагражала магутнасці імперыялізму. Ён быў у зеніце, непадзельна панаваў на зямным шары, іграў лёсам соцень мільёнаў людзей.

І якую празорлівасць, якую веру ў сілу рабочага класа трэба было мець, каб у такіх умовах здолець не толькі ўбачыць блізкі пачатак канца імперыялізму, але і вызначыць важнейшыя рысы будучай эпохі сусветнай гісторыі! За мінулыя дзесяцігоддзі свет змяніўся больш, чым за папярэднія многія сотні гадоў. Збыліся і збываюцца самыя смелыя прадбачанні Ільіча. Гісторыя развіваецца так, як прадказвалі Маркс і Ленін.

Пад ударамі магутных рэвалюцыйных сіл непазнавальна змянілася сацыяльнае аблічча планеты.

Знікла з карты свету Расійская імперыя. На яе месцы ўзнікла і расквітнела магутная сацыялістычная дзяржава працоўных. Як картачны домік, рассыпалася Аўстра-Венгерская манархія. Многія народы, якія калісьці ўваходзілі ў яе састаў, паспяхова будуюць сацыялізм. Павярнула на шлях сацыялістычнага развіцця і мужна адстайвае інтарэсы міру ў цэнтры Еўропы значная частка нямецкага народа. Будуе сацыялізм вялікі кітайскі народ. Свае сацыялістычныя дзяржавы стварылі мангольскі, в'етнамскі, карэйскі народы.

Расце і шырыцца рэвалюцыйна-вызваленчы рух народаў. Індыя, Інданезія, ААР, Ірак, Гана, Гвінея, Малі і дзесяткі іншых краін Азіі і Афрыкі выйшлі на шлях самастойнага і незалежнага развіцця. З перамогай алжырскага народа па сутнасці спыняе існаванне Французская каланіяльная імперыя. І ніхто не сумняваецца, што ў бліжэйшым будучым яе лёс падзеліць і Брытанская каланіяльная імперыя або, больш правільна кажучы, тое, што ад яе засталося. Прайшоў свой зеніт амерыканскі імперыялізм.

Шлях да свабоды, дэмакратыі і сацыялізма, азароны ленінскім геніем, стаў прамой дарогай сусветнай гісторыі. Не буржуазія, а міжнародны рабочы клас, яго галоўнае дзецішча — сусветная сацыялістычная сістэма знаходзяцца ў цэнтры сучаснай эпохі.

Калі каму-небудзь патрэбны яшчэ доказы вялікай жыццёвай сілы ленінізма, то няхай паглядзіць на змены, якія адбыліся ў свеце пасля кастрычніка 1917 года. Гэта і ёсць ленінская тэорыя сацыялістычнай рэвалюцыі ў дзеянні.

Сусветная сістэма сацыялізма, якая процістаіць імперыялізму, няўхільна ўмацоўваецца, згуртоўваецца, робіць усё больш актыўны ўплыў на ход і зыход міжнародных падзей. У рамках сусветнай сацыялістычнай сістэмы склаўся новы тып міжнародных адносін, заснаваны на прынцыпах пралетарскага інтэрнацыяналізму, брацкай дружбы і ўзаемадапамогі.

Ул. І. Ленін выявіў і навукова абгрунтаваў заканамернасць глыбокай унутранай сувязі паміж барацьбой рабочага класа за сацыялізм і нацыянальна-вызваленчай барацьбой прыгнечаных народаў. «...Сацыялістычная рэвалюцыя,—вучыў ён,—не будзе толькі і галоўным чынам барацьбой рэвалюцыйных пралетарыяў у кожнай краіне супраць сваёй буржуазіі,—не, яна будзе барацьбой усіх прыгнечаных імперыялізмам калоній і краін, усіх залежных краін супраць міжнароднага імперыялізму». (Творы том 30, стар. 138).

Якое бліскучае пацвярджэнне атрымліваюць ленінскія ідэі ў нашы дні, калі канчаткова развальваецца каланіяльная сістэма імперыялізму!

Адзін з важнейшых урокаў апошніх дзесяцігоддзяў заключаецца ў тым, што сілы нацыянальна-вызваленчых рэвалюцый дзейнічаюць тым больш паспяхова, чым больш трывала і больш шырока яны абапіраюцца на сілы пераможнага сацыялізма. Не выпадковы, зразумела, той факт, што нацыянальна-вызваленчыя рэвалюцыі набылі такі размах і ўвенчваюцца такім поспехам іменна ў перыяд, калі сацыялізм стаў галоўнай сілай сусветнага развіцця.

Ідэолагі імперыялізму спрабуюць паказаць дружбу сацыялістычных краін з маладымі суверэннымі дзяржавамі як «камуністычныя падкопы».

Што можна сказаць наконт гэтага?

Справа тут, зразумела, не ў «камуністычных падкопах». У свеце склалася, шырыцца і мацнее вялікая антыімперыялістычная кааліцыя народаў. Своеасаблівасць яе заключаецца ў тым, што яна не мае фармальна-юрыдычнага характару, не зарэгістравана ні ў аднаго натарыуса, але затое змацавана глыбокім унутраным адзінствам, у аснове якога ляжыць імкненне пазбавіць чалавецтва ад ганебнай і злачыннай сістэмы імперыялізму.

Толькі чвэрць стагоддзя назад імперыялізму не было вельмі цяжка задушыць не толькі кожную спробу народа скінуць са сваіх плеч каланіяльнае ярмо, але нават самую думку аб такім вызваленні.

Цяпер зусім іншая абстаноўка. Імперыялістычныя манаполіі ўжо не ў сілах перашкодзіць руху народаў да нацыянальнага вызвалення, да сацыялізма. «Агню ў паперу не загорнеш»,— гавораць у народзе. Некаторыя характэрныя рысы і асаблівасці ўсёй цяперашняй сусветнай сітуацыі знайшлі сваё ўвасабленне ў кароткім, толькі ў чатыры літары, слове. І гэта слова—Куба, першая свабодная тэрыторыя Амерыкі, краіна, якая стала на шлях будаўніцтва сацыялізма. **(Апладысменты).** Перад невялікім народам, які ўзняўся на барацьбу за свабоду, прыйшлося адступіць самай магутнай імперыялістычнай дзяржаве. Такі сімвал нашай эпохі!

Магутны размах вызваленчага руху падрывае асновы імперыялізму, паскарае яго канец.

У свой час вобразна гаварылі, што калі галава імперыялізму знаходзіцца ў Еўропе, то яго жывот спачывае на тлустых палях Азіі і Афрыкі. Цяпер імперыялізму няма спакою ні ў Азіі, ні ў Афрыцы, ні ў якой іншай частцы свету. Настаў такі гістарычны момант, калі імперыялізм не можа больш набіваць сваё ненаеднае чэрава за кошт эксплуатацыі народаў слабаразвітых краін. Народы не хочуць быць простымі аб'ектамі гісторыі, яны хочуць свядома тварыць яе, узяць свой лёс ва ўласныя рукі.

Наша партыя свята кіруецца ленінскім запаветам:

«Мы заўсёды стаялі, стаім і будзем стаяць за самае цеснае збліжэнне і зліццё свядомых рабочых перадавых краін з рабочымі, сялянамі, рабамі ўсіх прыгнечаных краін. Мы заўсёды раілі і заўсёды будзем раіць усім прыгнечаным класам усіх прыгнечаных краін, калоній, у тым ліку, не аддзяляцца ад нас, а як мага цясней збліжацца і зліваццца з намі». (Творы, том 23, стар. 55).

На чале вызваленчай барацьбы народаў ідуць марксісцка-ленінскія партыі.

Сусветны камуністычны рух стаў цяпер самай уплывовай палітычнай сілай, якая пераўтварае і абнаўляе свет. Асноўная крыніца поспехаў сарака-мільённай арміі камуністаў усіх краін—ленінская стратэгія і тактыка, ленінскае адзінства радоў, ленінская сувязь з народнымі масамі. Сваёй мужнай барацьбой за інтарэсы працоўнага народа, звязанай у многіх краінах капіталу з жорсткімі рэпрэсіямі з боку кіруючых колаў, камуністы заваявалі глыбокую павагу ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва.

Рост магутнасці сусветнага сацыялізма, распад каланіяльнай сістэмы імперыялізму, абвастрэнне ўсіх яго супярэчнасцей—рашаючыя фактары паглыблення агульнага крызісу капіталістычнай сістэмы. У капіталізма ёсць мінулае, але ў яго няма будучыні. Будучыня належыць камунізму. **(Апладысменты).**

Працэс крызісу ахапіў усе сферы жыцця буржуазнага грамадства: эканоміку, палітыку, ідэалогію.

Шматлікія праекты выратавання капіталізму, якія, як правіла, абвяшчаюцца з вялікай помпай і выдаюцца за новае слова, у сапраўднасці толькі яшчэ і яшчэ раз выяўляюць яго гістарычную асуджанасць. Возьмем, напрыклад, модныя ў апошні час планы так званай «інтэграцыі» Еўропы — стварэнне «агульнага рынку», «зоны свабоднага гандлю» і іншых міжнародных дзяржаўна-манапалістычных аб'яднанняў.

Чым з'яўляюцца на справе ўсе гэтыя саюзы і аб'яднанні?

Па сутнасці, гутарка ідзе аб новых формах перадзелу сусветнага капіталістычнага рынку, аб новых агрэсіўных антынародных саюзах, якія накіраваны супраць жыццёвых інтарэсаў працоўных краін капіталу, супраць сацыялістычнага лагера і нацыянальна-вызваленчага руху. «Інтэграваная Еўропа»—усяго толькі новы клубок вастрэйшых антаганізмаў: паміж самімі яе ўдзельнікамі, паміж еўрапейскімі дзяржавамі і Злучанымі Штатамі Амерыкі, паміж манапалістычнымі завадатарамі і шырокімі народнымі масамі, паміж імперыялістычнымі манаполіямі і краінамі, якія скінулі каланіяльнае ярмо.

А ўгледзьцеся больш уважліва ў тое, што робіцца з буржуазнай дэмакратыяй?

Сучасны капіталізм баіцца ж нават уласных канстытуцый. Калісьці ідэолагі капіталізму да нябёсаў выхвалялі «свабоды», якія быццам бы дорыць буржуазная дэмакратыя працоўным. А якімі свабодамі яны могуць пахваліцца цяпер? Магчыма, фактам ганебнага праследавання Камуністычнай партыі ЗША?!

Нядаўна амерыканскаму сенатару Мундту прыйшла ў галаву думка радыёфікаваць высечаныя ў Скалістых гарах Паўднёвай Дакоты гіганцкія каменныя бюсты былых прэзідэнтаў ЗША, каб статуі перадавалі на радасць турыстам і на карысць «амерыканскай дэмакратыі» калісьці сказаныя імі прамовы аб дэмакратыі. На думку сенатара, такая аперацыя магла б адыграць сваю ролю ў рэкламе амерыканскага спосабу жыцця.

На жаль, наватарства сенатара не было ацэнена. Наадварот, яго назвалі сляпым і фантазёрам.

Газета «Крысчэн сайенс monітар» адкрыта тлумачыла, што красамоўнае маўчанне былых прэзідэнтаў у цяперашняй абстаноўцы куды больш пажаданае. Бо ў выпадку прыняцця гэтага праекта каменныя статуі пачнуць гаварыць такія прамовы, за якія ў сучаснай Амерыцы праславішся «чырвоным». Хіба маглі б кіруючыя колы ЗША сцярпець, каб, напрыклад, бюст Лінкольна бесперапынна гаварыў такія «крамольныя» словы: «Заправілы грошай будуць спрабаваць умацаваць сваю ўладу на шкоду народу, пакуль усе багацці не сканцэнтруюцца ў руках нямногіх і рэспубліка не будзе падарвана».

Вядома, не сцярпелі б.

Французскаму каралю Людовіку XV належыць вядомы афарызм «пасля нас хоць патоп». Ахоплены трывогай за сваю будучыню, клас капіталістаў не можа суцяшаць сябе нават такімі словамі, бо для яго «патоп» ужо настаў.

Праўда, сучасныя абаронцы імперыялізму спрабуюць пераканаць людзей, ды, бадай, і саміх сябе, у тым, што капіталізм, маўляў, яшчэ «пакажа свае патэнцыі». Яны любяць успамінаць аб часах, калі буржуазія была маладым, узыходзячым класам. Але калі ўжо і гаварыць аб гістарычных аналогіях, то куды больш апраўданым было б параўнанне цяперашняй стадыі развіцця капіталізму, скажам, з апошнімі фазамі рабаўладальніцкага грамадства. Як паўстанні рабоў, разлажэнне сістэмы рабаўладання з'явілася прадвеснікам гібелі Рымскай імперыі, так і магутны росквіт сусветнай сістэмы сацыялізма, нарастанне класавых баёў пралетарыяту, крах каланіяльнай сістэмы ясна ўказваюць, што імперыялізм ідзе да сваёй непазбежнай гібелі.

Няма такіх сродкаў, якія маглі б выратаваць капіталізм. Іх няма ў прыродзе і іх нельга выдумаць. Гэта не хвароба, якую можна вылечыць, а памірание. Ва ўрачоў ёсць тэрмін «гіпакратаў твар». Так называюць твар уміраючага, рысы якога ўказваюць спецыялісту на тое, што смерць немінучая, што медыцына, як кажуць, бяссільная.

Мы наглядаем цяпер «гіпакратаў твар» капіталізму.

Страх перад заўтрашнім днём аб'ядноўвае ў антыкамуністычным паходзе рэакцыянераў усяго свету—фашыствуючыя элементы і ліберальнічаючых палітыканаў, рэакцыйныя сілы царкоўнікаў і лідэраў правых прафсаюзаў, усіх сучасных наследнікаў Метэрніха і эпігонаў Гізо.

Імперыялізм застаецца самым злосным і вельмі небяспечным ворагам свабоды і незалежнасці народаў. Яго прырода, яго звычкі не змяніліся. Як любы клас, які сыходзіць з гістарычнай арэны, сучасная імперыялістычная буржуазія апошняй пераконваецца ў сваім фатальным лёсе. Яна сутаргава чапляецца за ўладу, можа пайсці на самыя адчайныя правакацыі, аж да атамна-вадароднай вайны. Але драпежнік, які да таго ж не раз апякаўся, заўсёды адступае, калі бачыць перад сабой вялікую сілу. Цяпер такая сіла ёсць. Яна можа ўтаймаваць усякага імперыялістычнага драпежніка.

Гэта сіла — вялікі Савецкі Саюз, уся сусветная сацыялістычная сістэма, міжнародны рабочы рух, нацыянальна-вызваленчая барацьба народаў. **(Апладысменты).**

З узнікненнем Савецкай рэспублікі палітыка барацьбы за мір упершыню стала дзяржаўнай палітыкай. Выставіўшы прынцып мірнага суіснавання, Ул. І. Ленін геніяльна прадвызначыў самую сутнасць сацыялістычнай знешняй палітыкі на цэлую гістарычную эпоху. Іменна дзякуючы міралюбівай ленінскай палітыцы нашай дзяржавы, усіх сацыялістычных краін чалавецтва да гэтага часу пазбаўлена ад сусветнай тэрмаядзернай катастрофы.

У свядомасці сучаснага чалавецтва паняцці мір і сацыялізм трывала сцэментаваны разам. І, наадварот, паняцці капіталізм і вайна даўно ўжо сталі сінонімамі.

Дзве лініі ў сусветнай палітыцы асабліва выразна відаць у процілеглым падыходзе да цэнтральнай праблемы міжнародных адносін — праблемы ўзбраення. Усякаму сумленнаму чалавеку, знаёмаму з сапраўдным становішчам рэчаў, кідаецца ў вочы двудушная пазіцыя заходніх дзяржаў, якія на працягу многіх гадоў заняты не вырашэннем пытання па сутнасці, а пошукамі найбольш хітрых спосабаў ашукання народаў.

Вуснамі М. С. Хрушчова наша партыя папярэджвае чалавецтва аб небяспецы, якую тоіць у сабе такая дэмагогія заходніх дыпламатаў, заклікае народы да высокай пільнасці. Да таго часу, пакуль імперыялісты працягваюць ваенныя падрыхтаванні, пакуль існуе пагроза ўсеагульнаму міру, Савецкі Саюз і іншыя краіны сацыялізма прымаюць і будуць прымаць меры да далейшага ўдасканальвання ўзброеных сіл, умацавання сваёй бяспекі.

Перамога ідэй камунізма, а значыць перамога справы міру, дружбы народаў — немінучая. Капіталізм сыдзе з гістарычнай сцэны, як сыходзілі ўсе эксплуататарскія фармацыі, якія існавалі да яго. Але народы хочуць, каб, гінучы, імперыялізм прынёс чалавецтву як мага менш пакут, каб пасля яго засталося як мага менш руін. Трывалы мір паміж народамі адпавядае карэнным інтарэсам працоўнага чалавецтва, забяспечвае найбольш спрыяльныя магчымасці для грамадскага прагрэсу, для барацьбы за камунізм і сацыялізм, для ліквідацыі каланіялізму і поўнай перамогі нацыянальна-вызваленчага руху.

У наш час камунізм стаў сапраўдным уладаром дум перадавога чалавецтва. Яго ідэі аб'ядноўваюць мільёны людзей, для якіх невыносная імперыялістычная хлусня і па душы праўда камунізма.

«Ці можна папракнуць веруючага хрысціяніна, — заявіў нядаўна французскі абат Булье, — за тое, што ён паважае камуністаў, якіх мільёны і якія кіруюцца вучэннем Леніна, паважае іх перакананне і ў захапленні ад іх велічнай стваральнай работы? Ці можна адмовіцца ад супрацоўніцтва з імі, калі яны імкнуцца выратаваць свет, пакласці канец халоднай вайне, калі яны патрабуюць раззбраення і заклікаюць да мірнага суіснавання дзяржаў з розным сацыяльным ладам? Калі ўсё гэта з'яўляецца «пракамунізмам», то я назаўсёды застануся «пракамуністам».

Так думаюць усе прагрэсіўныя людзі. **(Апладысменты).**

V.

СІЛА ТВОРЧАГА ЛЕНІНІЗМА

Таварышы! Вялікае вучэнне Маркса, Энгельса, Леніна нязменна застаецца маладым, самым жыццяздольным, самым плённым вучэннем. Асноўная крыніца творчай стваральнай сілы марксізма-ленінізма — яго глыбокая сувязь з жыццём.

Найбольш характэрныя рысы камуністычнага вучэння знайшлі сваё жывое ўвасабленне ў тэарэтычнай дзейнасці Уладзіміра Ільіча Леніна. Ад кожнага слова Ул. І. Леніна павявае гарачым дыханнем жыцця. Наватарства ляжала ў аснове ўсёй яго тэарэтычнай і практычнай дзейнасці.

Творчы, ленінскі падыход да рэвалюцыйнай тэорыі вызначае дзейнасць Цэнтральнага Камітэта нашай партыі.

Без паспяховага развіцця партыяй марксісцка-ленінскай навукі аб грамадстве былі б немагчымыя нашы сусветна-гістарычныя перамогі, мы не змаглі б зрабіць літаральна ніводнага кроку наперад у будаўніцтве камунізма.

Савецкія спадарожнікі і касмічныя караблі ўзнялі ўвышыню аўтарытэт не толькі прыродазнаўчых навук, але і рэвалюцыйнай навукі марксізма-ленінізма аб грамадстве.

Усім, хто хоча зразумець сілу творчага ленінізма, азнаёміцца з вышэйшым дасягненнем сучаснай грамадска-навуковай думкі, мы гаворым: чытайце і вывучайце новую партыйную Праграму. Кожная яе думка, увесь яе змест — гэта ленінізм у дзеянні, сведчанне высокай тэарэтычнай сталасці нашай партыі, яе авангарднай ролі ў творчым развіцці рэвалюцыйнай тэорыі.

Бессмяротнай заслугай Ул. І. Леніна з'яўляецца тое, што ён высока ўзняў сцяг барацьбы за чыстату творчага марксізма, супраць усіх форм і праяўленняў апартунізму. Наша партыя ў духу ленінскіх запаветаў, выконваючы свой інтэрнацыянальны абавязак перад міжнародным рабочым рухам, актыўна змагаецца як супраць рэвізіянізму, так і супраць дагматызму, у якіх бы формах яны ні праяўляліся.

Творчы марксізм-ленінізм—ідэйная аснова згуртаванасці сусветнага камуністычнага руху.

Няма ў свеце сілы, якая магла б устаяць перад напорам аб'яднанага рабочага класа, падтрыманага яго саюзнікамі ў барацьбе за мір, дэмакратыю, нацыянальную незалежнасць і сацыялізм. «Разрозненыя рабочыя — нішто. Аб'яднаныя рабочыя—усё»,— гаварыў Ул. І. Ленін. Камуністычная партыя Савецкага Саюза лічыць сваім абавязкам рабіць усё для згуртавання сацыялістычнага лагера, сусветнага камуністычнага руху пад сцягам пралетарскага інтэрнацыяналізму з яго натхнёным заклікам «Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!».

Умацаванне адзінства рабочага класа, аб'яднанне ўсіх прагрэсіўных сіл грамадства адбываецца ў непрымірымай барацьбе супраць рэакцыйнай буржуазіі, супраць яе палітыкі і ідэалогіі.

Імперыялістычная буржуазія ўпарта шукае новых ідэй. На гэтай бясплённай ніве ў поце працуюць лепшыя розумы сучаснай буржуазнай думкі. І калі сёння мы ўсё часцей чуем самапрызнанні нашых праціўнікаў наконт таго, што буржуазія растрэсла на скрыжаваннях гістарычных дарог свае ранейшыя рэвалюцыйныя ідэі і не можа знайсці новых, то тут, як гаворыцца, пярэчыць не прыходзіцца. Галоўная прычына такога становішча не ў тым, што імперыялістычныя ідэолагі бяздарныя ад прыроды, а ў тым, што мэты і палітыка буржуазіі аказаліся ў прынцыповым невырашальным канфлікце з аб'ектыўным ходам і патрэбамі грамадскага прагрэсу.

Сучасная буржуазная ідэалогія ахоплена глыбокім крызісам, з якога няма і не можа быць выйсця, таму што па сваёй сутнасці яна стала адкрыта чалавеканенавісніцкай, рэакцыйнай.

Праўда, некаторыя буржуазныя дзеячы, нават тыя, што стаяць на чале дзяржаў, насуперак фактам, спрабуюць запэўніць, што «рух вялікай гісторыі» ідзе быццам бы ў спрыяльным для капіталізму напрамку і што будучыня ледзь што не абяцае перамогі «амерыканскай канцэпцыі сусветнага парадку».

Не, будучыня за камунізмам! Бо толькі ён адпавядае карэнным інтарэсам народных мас, якія выйшлі цяпер на арэну свядомай гістарычнай творчасці. У тым якраз і справа, што сапраўдная вялікая гісторыя ідзе ў нагу з народнымі масамі. Іменна яны і ніхто іншы ў самым непасрэдным, канкрэтным сэнсе твораць гісторыю.

Імем усяго чалавецтва «вялікая гісторыя» творыць цяпер справядлівы суд над капіталізмам, што аджывае свой век.

* * *

Таварышы!

Калі Ул. І. Ленін браўся за стварэнне нашай партыі, вялізарная большасць людзей на зямным шары не чула нават самога слова «камунізм». І толькі самыя празорлівыя, самыя мужныя, самыя праніклівыя і глыбокія розумы бачылі ў камунізме будучыню свету. І яны мелі рацыю. Спачатку дзесяткі і сотні, а затым тысячы і мільёны людзей, натхнёныя ідэямі камунізма, ішлі і ідуць, не шкадуючы жыцця, на штурм старога свету.

Цяпер камунізм стаў найвялікшай сілай, рэальным грамадствам, ствараемым на вялізарных прасторах зямнога шара.

У 1919 годзе на VIII з'ездзе партыі Уладзімір Ільіч гаварыў аб шчасці тых, хто бачыў перамогу Кастрычніцкай рэвалюцыі, якая паклала пачатак увасабленню камунізма ў жыццё. Нам выпала шчасце быць будаўнікамі камунізма. Працоўныя ведаюць, што справа камуністычнага пераўтварэння нашай Радзімы, пачатая вялікім Леніным, пераможа, бо яна знаходзіцца ў надзейных руках ленінскай партыі камуністаў. **(Працяглыя апладысменты).**

Гісторыя данесла да нас чулівы, хвалюючы эпізод з апошніх дзён жыцця Уладзіміра Ільіча.

2 лістапада 1923 года хворага Ільіча наведала дэлегацыя рабочых Глухаўскай мануфактуры. Пасля сяброўскай, сардэчнай гутаркі надышоў час развітацца. Усе дэлегаты пацалаваліся з Ул. І. Леніным. Апошнім да яго падышоў стары рабочы Кузняцоў. Некалькі хвілін правадыр рэвалюцыі і патомны рабочы трымалі адзін аднаго ў абдымках. Стары Кузняцоў праз слёзы ўсё паўтараў:

— Я рабочы-каваль, Уладзімір Ільіч, я каваль, мы выкуем усё, што ты намеціў.

Сёння савецкія людзі, усё прагрэсіўнае чалавецтва маюць права сказаць, што яны куюць і абавязкова выкуюць паводле ленінскіх планаў цудоўную камуністычную будучыню для працаўнікоў зямлі. **(Працяглыя апладысменты).**

Няхай жыве Камуністычная партыя Савецкага Саюза—партыя Леніна, баявы авангард савецкага народа, партыя адважных барацьбітоў і наватараў! **(Працяглыя апладысменты).**

Няхай жыве ленінізм — пераможаносны сцяг нашай эпохі—эпохі трыумфу камунізма! **(Бурныя апладысменты).**

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР

Аб прысваенні тав. Броўку П. У. ганаровага звання Народнага паэта Беларускай ССР

За заслугі ў развіцці савецкай літаратуры і актыўную грамадска-палітычную дзейнасць прысвоіць тав. БРОЎКУ Пятру Усцінавічу ганаровае званне Народнага паэта Беларускай ССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОЎ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

20 красавіка 1962 года
гор. Мінск.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР

Аб прысваенні тав. Лынькову М. Ц. ганаровага звання Народнага пісьменніка Беларускай ССР

За заслугі ў развіцці савецкай літаратуры і актыўную грамадскую дзейнасць прысвоіць пісьменніку ЛЫНЬКОВУ Міхаілу Ціханавічу ганаровае званне Народнага пісьменніка Беларускай ССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОЎ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

20 красавіка 1962 года
гор. Мінск.

УСЕНАРОДНАЕ ПРЫЗНАННЕ

Петрусю Броўку, народнаму паэту Беларусі, прысуджана сёлета Ленінская прэмія. Новая кніга яго паэзіі «А дні ідуць...» атрымала ўсеагульнае прызнанне грамадскасці і найвышэйшую ацэнку.

Падзея гэта выходзіць за рамкі асабістага творчага поспеху Петруся Броўкі, бо яго творчасць — неадрыўная часціна агульнай плыні сучаснай беларускай літаратуры ў яе сённяшнім росквіце. Прысуджэнне яму Ленінскай прэміі — сведчанне таго, што беларуская літаратура, і ў прыватнасці паэзія, дасягнула новых вяршынь. Яна ўносіць каштоўны ўклад у скарбніцу духоўных здабыткаў савецкага народа, гучыць у тон настрою і імкненням народных мас.

Творы многіх сучасных беларускіх паэтаў як старэйшага пакалення, так і малодшага, карыстаюцца папулярнасцю не толькі ў рэспубліцы, але і далёка за яе межамі. У радзе братніх рэспублік у апошнія гады выдадзены анталогіі беларускай паэзіі і асобныя творы паэтаў. Іх ведаюць, іх чытаюць у Маскве і Ленінградзе, у Сібіры і ў Прыволжы, на Украіне і ў Прыбалтыцы, у Закаўказзі і Сярэдняй Азіі. Знаёмы з імі і за рубяжом, перш за ўсё ў краінах народнай дэмакратыі.

Колькі гадоў таму назад мне давялося ехаць параходам па Волзе. У час прыпынку на адной прыстані недзе пад Куйбышавам я стаяў у купцы пасажыраў ля кніжнага кіёска, разглядаючы навінкі. На вітрыне побач з іншымі кнігамі ляжаў зборнік вершаў і паэм Аркадзя Куляшова. Завязалася размова з прадаўцом — маладым хлопцам з камсамольскім значком над нагруднай кішэнькай пінжака. І як было прыемна, калі, даведаўшыся, што я з Беларусі, гэты хлопец з захапленнем пачаў распытваць мяне і пра Якуба Коласа, і пра Петруся Броўку, і пра Аркадзя Куляшова, і пра Максіма Танка, і пра знаёмых мне празаікаў, творы якіх выйшлі ў перакладзе на рускую мову.

Чым жа прываблівае чытача наша паэзія? Думаецца, не толькі багатай, разнастайнай тэматыкай, сугучнай часу, багатаму падзеямі жыццю народа, хоць і гэта мае важнае значэнне. Наша паэзія развівае далей лепшыя традыцыі вялікіх народных песняроў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа, убіраючы ў сябе разам з тым усё лепшае, што ёсць у паэзіі братніх літаратур, і не губляючы ў той жа час нацыянальных асаблівасцей формы, якую жывяць невычарпальныя крыніцы народнай творчасці.

Шчырасць і цеплыня, якія не могуць не кранудь чытача, у лірыцы асабістага плана, адчуванне змен, што адбыліся і адбываюцца ў жыцці, псіхалогіі, пачуццях лірычнага героя — нашага сучасніка, бязмежная любоў да Радзімы, да ператтваральнікаў жыцця ў краіне, непрымірымасць да ўсяго благога, палымнеючы гнеў і нянавісць у дачыненні да ворагаў сацыялістычнага ладу і міру на зямлі — вось некаторыя з рысаў, характэрных для сённяшняй беларускай паэзіі.

Мы можам ганарыцца тым, што ў сучаснай беларускай літаратуры ёсць нямала паэтаў, розных па почырку, манеры, успрыняццю з'яў і рэчаў. Усе яны з'яднаны аднымі блізкімі, роднымі народу ідэямі, цвёрда стаяць на аднолькавых ідэйных, а іменна — партыйных пазіцыях.

Чытач — прыхільнік паэзіі, ніколі не зблытае, напрыклад, хоць бы пад творамі і не было прозвішча аўтара, густавобразнай палымянай лірыкі Максіма Танка з лірыка-эпічнымі, філасофска абагульненымі творамі Аркадзя Куляшова або тонкую слоўна-вобразную тканіну паэзіі Уладзіміра Дубоўкі з заўсёды востра мэтанакіраванымі, прасякнутымі маладым запалам, усхваляванымі вершамі Пімена Панчанкі. Калі б мы ўзялі для параўнання і іншых старэйшых паэтаў, заўважылі б тое ж самае — у кожнага сваё творчае аблічча, свая творчая індывідуальнасць, хоць ідэйныя пазіцыі, паўтараем, для ўсіх іх агульныя.

Тым часам на змену старэйшым прыйшла цэлая плеяда таленавітых паэтаў, творчая дзейнасць якіх пачалася ў вайну і ў пасляваенны час, пачынаючы, скажам, ад Анатоля Вялюгіна і блізкіх яму па гадах таварышаў і канчаючы Рыгорам Барадуліным і яго шматлікімі таварышамі па ўзросце і літаратурным стажы. У нашу паэзію ўліліся і ўліваюцца моцныя свежыя галасы, якім наканавана ўзнімаць яе вышэй і вышэй.

Сцвярджаючы гэта, я далёкі ад думкі, што ў нас на паэтычным фронце ўсё ў поўным парадку, што наша паэзія цалкам спраўляецца з задачамі, якія стаяць перад савецкай літаратурай, і ў ёй няма заган і хібаў. Мы можам знаходзіць тыя ці іншыя хібы ў творчасці асобных паэтаў, прад'яўляць новыя і новыя патрабаванні, што вынікаюць з няспыннага культурнага росту нашых чытачоў, з імклівай хады нашага народа ў будучыню. Але тым не менш агульнае становішча ў беларускай паэзіі, як і наогул у сучаснай беларускай літаратуры, тэндэнцыі ў яе далейшым развіцці не могуць не радаваць нас.

Пятрусь Броўка належыць да пакалення паэтаў, якое прыйшло ў літаратуру ў сярэдзіне дваццатых гадоў з самых народных гушчаў, акрыленае перамогай Кастрычніка, паспяховым станаўленнем Савецкай улады ў горадзе і вёсцы, перспектывамі нябачаных датуль дарог, што адкрыліся перед працоўнай моладдзю. Адсюль — і юнацкі запал ад самага пачатку іх творчага шляху, і непарыўная сувязь з асяроддзем, з якога яны выйшлі, і крыштальная яснасць думак, паэтычнага мыслення, у якім увасоблены думкі, пачуцці, імкненні народа, і жыццесцвярджальны пафас.

Творчасць Петруся Броўкі, паэта-лірыка і паэта-трыбуна, вядома шырокім масам, яна даступная для ўспрыняцця, зразумелая. У ёй раскрываецца біяграфія цэлага пакалення савецкіх людзей з іх вялікімі, гераічнымі справамі, стваральнай працай і багатым духоўным светам, паказваецца Беларусь з яе велічнымі паслякастрычніцкімі ператтварэннямі, упэўненай хадой у светлае будучае, услаўляецца творчы імпэт будаўнікоў новага, шчаслівага жыцця.

Асабіста мне яго паэзія надзвычай блізкая яшчэ таму, што паэт — мой зямляк і даўні старэйшы таварыш, з якім мы пазнаёміліся ў далёкія камсамольскія гады, і я выразна ўяўляю вытокі яго творчасці. Калі я чытаю ў адным з вершаў у апошнім зборніку паэта радкі:

Не пытайце пра гэта,
Бо адказу не дам,
Як зрабіўся паэтам,
Я не ведаю сам.

Свой радок на паперы
Не чакаў я спаткаць.
Проста сэрца без меры
Захацела спяваць, —

у маім яўленні ўстае вясковы хлопец з азёрнай і лясістай Ушаччыны, выхадзец з беднай сялянскай сям'і, які яшчэ у маленстве спазнаў нямала нястач і нягод і перад якім Савецкая ўлада шырока адчыніла дзверы ў вялікі, бязмежны, сонечны свет. Ён без вагання звязаў свой лёс, свой жыццёвы шлях з гэтай роднай кожнаму працоўнаму ўладай, з камсамолам, партыяй.

І загучала ў душы песня, з'явілася неадольная прага да творчасці, абудзіўся талент, для развіцця і росквіту якога савецкая рэчаіснасць адкрыла ўсе магчымасці.

Неяк мы разам з паэтам па дарозе з Полацка заехалі на яго радзіму — у вёску Пуцілкавічы. Вёска была спалена фашысцкімі акупантамі і адбудавана пасля вайны нанава. Ні хаты, у якой нарадзіўся паэт, ні найбліжэйшых родных яго тут ужо не было, але былі землякі, слаўныя, працавітыя, гасцінныя людзі, якія ведаюць паэта і ганарацца кожным яго творчым поспехам.

Мы сядзелі ў хаце калгасніка, і Пятрусь Броўка чытаў землякам паэму «Голас сэрца», прысвечаную памяці сваёй маці, вывезенай у час вайны фашыстамі ў Асвенцім і спаленай там, паэму незвычайнага паэтычнага накалу, у якой сардэчная, шчырая, хвалюючая лірычнасць чаргуецца з яркай, баявой публіцыстычнай лірыкай. Я слухаў паэта і думаў аб тым, што вось тут, у гэтых маляўнічых мясцінах, сярод гэтых цудоўных людзей ён атрымаў першы гарт, натхненне і камсамольскую пуцёўку ў жыццё.

Не толькі Ушаччына, Полаччына з іх незабыўна-прыгожымі краявідамі і слаўнымі людзьмі далі і даюць матэрыял для творчасці Петруся Броўкі. Ён пясняр усёй Беларусі з яе гарадамі і вёскамі, лясамі і палямі, азёрамі і рэкамі, з яе гераічным, свабодалюбівым народам. І разам з тым мы знаходзім у яго кнігах шмат твораў, напісаных пад уражаннем паездак у братнія рэспублікі і за мяжу — у краіны народнай дэмакратыі і ў капіталістычныя краіны. Тэматыка яго творчасці не абмежавана вузка нацыянальнымі рамкамі.

Чытаючы новыя творы паэта, надрукаваныя пасля выхаду ў свет кнігі «А дні ідуць...», мы з прыемнасцю заўважаем, што ён знаходзіцца ў поўным росквіце сваіх творчых сіл.

Як пісьменнікі, так і чытачы, усе мы вітаем прысуджэнне Ленінскай прэміі Петрусю Броўку і прысваенне годнасці народнага паэта БССР, ад усяго сэрца віншуем паэта з вялікай, пачэснай узнагародай і радуемся таму, які высокі гонар аказаны гэтым беларускай літаратуры.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Лаўрэат Ленінскай прэміі П. У. БРОЎКА. Фота Ул. КРУКА.

ТЭМАТЫЧНЫ ВЕЧАР

У Доме культуры Мінскага аўтазавода адбыўся тэматычны вечар «Прыгажосць — у жыццё». На вечар былі запрошаны народны артыст СССР Р. Шырма, паэтэса Эдзі Агняцвет, намеснік старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР П. Нікіфараў, начальнік аддзела прапаганды і інфармацыі камітэта па ахове прыроды Б. Пяркоўскі. Яны расказалі аб развіцці беларускага мастацтва і літаратуры, аб ахове ўсенароднага багацця — прыроды.

Затым адбыўся вялікі канцэрт, у якім прыняла ўдзел Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла і духавы аркестр штаба БВА.

У дзіцячых вачах — захапленне, цікавасць, шчырая зайздрасць. Пётр Мікалаевіч Брасаў — стары камуніст, добры сусед і друг гэтых маленькіх мінчан — бачыў, чуў і нават ахоўваў Ільіча!

Фота С. ГОЛЬДБЕРГА.

Унікальныя дакументы аб Леніне

Гродзенскі гісторыка-археалагічны музей экспануе рад унікальных дакументаў і матэрыялаў, звязаных з жыццём і дзейнасцю Уладзіміра Ільіча Леніна.

Адной з найбольш каштоўных рэліквій музея з'яўляецца ленінская праца, на тытульным лісце якой напісана: «Уладзімір Ільін. Развіццё капіталізму ў Расіі. Працэс утварэння ўнутранага рынку для буйнай прамысловасці. Выданне другое, дапоўненае. С.-Пецярбург, кнігавыдавецтва «Палада», 1908».

У кнізе гаворыцца і пра Гродзенскую губерню, як пра адну з самых характэрных па хуткіх тэмпах развіцця капіталістычных адносін.

У суседняй зале музея экспануецца бюст Ільіча, выкананы народным мастаком БССР А. Бембелем.

Рад каштоўных дакументаў, сабраных у гэтай жа зале, расказваюць пра кіпучую дзейнасць Ул. І. Леніна ў перыяд падрыхтоўкі рэвалюцыі 1905 года. Тут мы чытаем паведамленне аб утварэнні Паўночна-Усходняга камітэта РСДРП, ініцыятарам якога быў Ленін. Падпольная брашура «Крызіс, беспрацоўе, вайна», накіраваная супраць руска-японскай вайны і выпушчаная рэдакцыяй ленінскай «Искры» ў 1904 годзе, знаёміць нас з падзеямі пярэдадня рэвалюцыі.

А вось перад намі арыгінал пракламацыі Пецярбургскага камітэта РСДРП, выпушчанай 10 студзеня 1905 года, на наступны дзень пасля «Крывавай нядзелі».

У музеі экспануюцца рэдкія работы вядомых майстроў савецкага выяўленчага мастацтва, якія адлюстроўваюць вобраз правадыра. Выстаўлены малюнкі алоўкам заслужанага дзеяча мастацтва РСФСР П. Васільева: «Выступленне Ул. І. Леніна ў Крамлі», «Ленін апладзіруе», «Ленін гаворыць па тэлефоне». Тут жа змешчан малюнак таленавітага майстра савецкай графікі Н. Жукава «Ленін на прагулцы».

У лютым 1919 года Беларусь і Літва былі аб'яднаны ў адзіную Літоўска-Беларускую Савецкую Рэспубліку. З дакументаў гэтага перыяду найбольшую цікавасць мае фотакопія тэлеграмы Ул. І. Леніна ад 3 ліпеня 1919 года з распараджэннем выконваць без затрымак нарады па забеспячэнню літоўска-беларускай арміі.

У суседняй зале сярод узораў прыкладнога мастацтва экспануюцца партрэты Ул. І. Леніна, выкананыя майстрамі мастацкай вышыўкі. Асабліва заслугоўваюць увагі работа «Ленін і Крупская» (заслужаны дзеяч мастацтва БССР Б. Любовіч), копія карціны «Мы пойдзем іншым шляхам» (настаўніца В. Дрэбезава).

В. БАЛДАЕЎ.

МУЗЫКА Ў ЖЫЦЦІ ІЛЬІЧА

Да 92-й гадавіны з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна Беларуская дзяржаўная філармонія наладзіла шэраг лекцый-канцэртаў на тэму «Музыка ў жыцці Леніна».

Такія лекцыі-канцэрты адбыліся ў Гомельскім палацы культуры чыгуначнікаў, у раённых дамах культуры Вілейкі, Мядзеля, Валожына, Крупак, Капыля, Дзяржынска, Смалявіч, у Барысаўскім клубе таварыства сляпых.

У Мінску лекцыі-канцэрты аб Леніне былі наладжаны для піянераў і школьнікаў горада, у Суvoраўскім вучылішчы, клубе аўтарамонтнага завода, індустрыяльна-педагагічным вучылішчы, для гледачоў кінатэатраў «Мір» і «Перамога».

Аб музычным гусце Леніна, аб яго любімых творах слухачам расказвалі музыказнаўцы Л. Аўэрбах, М. Крэер, М. Жухавіцкі.

Любімыя творы Ільіча — арыі з опер М. Глінкі, Ш. Гуно, Ж. Бізэ, рускія рэвалюцыйныя і народныя песні, інструментальныя і вакальныя творы П. Чайкоўскага, Л. Бетховена, А. Рубінштэйна, Ф. Шуберта — выконвалі заслужаная артыстка БССР Е. Эфрон, артысты Я. Цвятаева, М. Пушкароў, В. Зяміраў, Д. Зубрыч, А. Купрыянава, Ю. Матраеў, Я. Марозава, Ю. Дзяргун, Э. Якубовіч, А. Валошын.

Музычныя лекцыі-канцэрты аб Леніне выклікалі надзвычайную цікавасць у слухачоў.

СЛОВА ДА МОЛАДЗІ

Працягваем размову аб тэатральным мастацтве.

Сёння з артыкуламі выступаюць А. Асторына (Брэст) і М. Волахаў (Магілёў).

Наступнае слова — музыказнаўцы А. Ракавай.

НАПЭЎНА, тое, пра што я хачу гаварыць даўно вядома маладым акцёрам і тым, хто яшчэ толькі рыхтуе сябе да сцэны. Але ёсць ісціны, якія трэба напамінаць штодзённа.

Нас, работнікаў тэатра, часта і не без падстаў папракаюць за дрэнныя спектаклі. Мы ў адказ спасылаемся на шэрасць і невыразнасць драматургіі. Аднак, ці толькі ў гэтым справа? Давайце будзем самакрытычныя. Прычына яшчэ і ў тым, што мы самі не рыхтуем сябе сістэматычна да работы над вобразамі драматургіі. Няма пастаяннай трэніроўкі, упартай і стараннай працы над сабой. А без гэтага таленты нашы даволі хутка вянуць і блякнуць.

Моладзь — наша будучыня. Ёй аддаём мы свае веды і вопыт, радуемся з яе поспехаў і перажываем яе няўдачы.

Моладзь цяпер прыходзіць у тэатр адукаваная, інтэлігентная. Яна добра ведае сістэму Станіслаўскага, выхавана на ёй.

І вось пачынаецца творчая дзейнасць маладога акцёра на сцэне.

У сучасным рэпертуары пераважная большасць роляў разлічана на маладых, і выпускнік інстытута, трапіўшы ў тэатр, атрымлівае ролю за роляй. Часцей за ўсё ён іграе самога сябе і нярэдка з поспехам. Гледачу падабаецца маладосць і шчырасць. Акрамя таго, мае значэнне сам па сабе факт «навізны» — новы акцёр у трупе! Але непрыкметна ў ігры паяўляюцца штампы. Артыст занадта многа заняты, каб шукаць штосьці новае для кожнага вобраза. Ды і спакуса лёгкага поспеху ўтрымлівае яго ад рызыкі пошукаў.

Я пераканалася на ўласным вопыце, што маладым артыстам з першых жа іх крокаў трэба даручаць рознахарактарныя ролі.

У дваццаць адзін год я пачала іграць старых жанчын. Скажаце, гэта маё амплуа? Не. У Кастраме, напрыклад, у спектаклі «Без віны вінаватыя» я іграла і Карынкіну і Галчыху папераменна з другой выканаўцай. Такі творчы рэжым прымушаў, хочаш не хочаш, дбаць пра палітру сваіх выяўленчых сродкаў.

Я тры гады працавала ў трупе з братамі Адэльгеймамі. Якая гэта была цудоўная школа для маладой артысткі! Іх незвычайная працаздольнасць была для нас цудоўным прыкладам. Ва ўзросце 62—63 гадоў яны валодалі адмысловымі, добра пастаўленымі, гучнымі, гнуткімі галасамі. Роберт яшчэ часта спяваў так, што публіка нават плакала. Займаліся яны штодзённа, абавязкова рабілі гімнастыку, практыкавалі дыханне і г. д. Рафаэль расказваў, што ён да свайго паступлення ў Венскую філармонію на драматычнае аддзяленне (раней ён закончыў яе па класу фартэпіяна) не выгаварваў «усе 36 літар алфавіта». Але вялікае імкненне да сцэны, жаданне ў што б там ні было стаць акцёрам, упартая праца дапамаглі яму ўдасканаліць сваю тэхніку. І ў старым узросце дыкцыя ў яго была дакладнай і яснай.

Цяпер нават рэдка хто з вядучых артыстаў так старанна і ўпарта клапоціцца аб сваіх фізічных дадзеных. Людзі часам свядома шкодзяць сабе: не даглядаюць зубы, ужываюць тытунь, віно. Усё гэта псуе голас і дыкцыю.

Якія магчымасці маюць нашы артысты для фізічнай трэніроўкі?

У Брэсце (як, напэўна, і ў іншых гарадах рэспублікі, дзе ёсць тэатры) існуе Палац спорту. Яго секцыі наведвае невялічкая група сапраўдных, найбольш адданых сваёй справе, аматараў тэатра. Для астатніх наладжаны заняткі ў тэатры па тэхніцы мовы (іх вядзе вопытны педагог) і па фехтаванню. Здавалася б, усё добра. Але бяда ў тым, што заняткі гэтыя часта не адбываюцца: людзі не прыходзяць на іх.

Праўда, нашы артысты вельмі і вельмі многа заняты на рэпетыцыях, спектаклях, выездах. Пра ўмовы работы акцёраў, пра перагружанасць графіка яе добра, са спасылкамі нават на лічбы, расказаў Б. Бур'ян у артыкуле «Каб не згасаў агонь творчасці». Мяркуючы па выступленню М. Казініна з Магілёва, і там справы не лепшыя. І ўсё ж я лічу, што калі чалавек сур'ёзна прысвяціў сябе тэатру, ён знойдзе гадзіну для таго, што з'яўляецца справай яго жыцця.

Тут я мімаволі думаю і яшчэ пра адно. Магчыма, трапляюць да нас у тэатр і выпадковыя людзі. Як гэта здараецца?

Сцэна — такая рэч, аб якой марыць гэтулькі ж людзей у маленстве, колькі хоча быць лётчыкамі, маракамі, паэтамі. Дзіцячая мара, дажыўшы ў душы юнака ці дзяўчыны да выпускнога школьнага вечара, прыводзіць іх у прыёмную камісію тэатральнага інстытута. І тут, калі яны маюць сякія-такія здольнасці, вырашаецца іх жыццёвы лёс.

Мне здаецца вельмі слушнай заўвага народнага артыста БССР Ц. Сяргейчыка пра тое, што пры адборы маладых людзей у тэатральную навучальную ўстанову нельга абмяжоўвацца толькі экзаменамі па праграме. Трэба грунтоўна гутарыць з кожным паасобку, каб высветліць, чаму яны выбралі такую прафесію, ці ведаюць яны, якія чакаюць іх цяжкасці, якая адказная місія артыста-грамадзяніна. Неабходна таксама высветліць мастацкія і літаратурныя густы абітурыентаў.

Я часта бываю па запрашэннях дзесяцікласнікаў у школах горада Брэста. Мы гутарым аб тэатры, аб прафесіі артыста. Здараецца, што юнакі даволі-такі лёгкадумна глядзяць на нашу прафесію. Ды што юнакі — і ад дарослых можна часам пачуць пытанні, у якіх адчуваецца няправільнае ўяўленне аб працы артыста. Магчыма, мы самі ў гэтым вінаваты: мала папулярызуем сваю прафесію, мала гаворым аб самім працэсе творчасці ў друку, па радыё, на непасрэдных сустрэчах. Каб мы рабілі ўсё гэта, не было б такіх недарэчных пытанняў: «А чаму вам не жыць? Раніцай — папрактыкуецеся. Увечары паігралі, і вольныя. Вясёлае ў вас жыццё!».

А можа і не абавязкова ведаць гледачам аб нашай лабараторыі — творчых пакутах, пошуках, думах? Не, трэба! Бо калі ў калектыў тэатра трапіць нават адзін чалавек з лёгкадумным уяўленнем аб тэатральным жыцці, ён будзе псаваць там працоўную атмасферу. За ім могуць пайсці менш устойлівыя, з'явяцца несур'ёзныя адносіны да сваіх абавязкаў. Гэта вельмі лёгка здараецца і вельмі шкодна адбіваецца на рабоце.

Што я яшчэ хацела сказаць?

Любіць жыццё і любіць сваю прафесію — найважнейшыя запаведзі акцёра. Раней, да рэвалюцыі, калі ў тэатры панавалі багема, п'янства, разбэшчанасць, калі акцёра нават не дапускалі ў «прыстойнае грамадства»,— тыя, хто ішоў на сцэну, шмат чым ахвяравалі ў імя мастацтва. Нават — добрым імем, нават сям'ёй. Ішлі, можна сказаць, на пакуты. А цяпер, калі акцёр стаў паўнапраўным і паважаным грамадзянінам, калі ён атрымаў права кіраваць дзяржавай, здавалася б, пра якія ахвяры можа ісці гаворка? А яны ўсё ж існуюць. Чалавек, які прысвячае сябе тэатру, павінен перш за ўсё ахвяраваць спакоем. Заўсёды шукаць! Быць заўсёды дапытлівым, назіральным! Заўсёды памятаць, што ты творца.

Не сябе любіць у тэатры, а тэатр у сабе — вось чаму мы павінны вучыць нашу моладзь і аб чым не павінны забывацца самі. Многія з нас, выбіраючы прафесію, жылі іменна такой любоўю, але... з гадамі пачуццё палкай любві прытупілася, стала будзённым, звычайным. Ці не адсюль і ідзе тое, што дазваляе і крытыкам і гледачам папракаць нас за шэрасць спектакляў.

Вечны агонь, творчы агонь ад пачатку жыцця да апошняй хвіліны на сцэне,— толькі ён, сагрэўшы душу акцёра, запаліць сэрцы тых, хто сядзіць у глядзельнай зале. І тады адбудзецца цуд — той кантакт акцёра і гледача, які прыносіць нам непаўторную ўзаемную радасць.

А. АСТОРЫНА,
заслужаная артыстка БССР.

ПЫТАННІ, ЯКІЯ НЕ ЦЕРПЯЦЬ АДКЛАДУ

У НАШ век, век бурнага развіцця тэхнікі, навукі, культуры, погляды на мастацтва шмат у чым адрозніваюцца ад тых, што былі, напрыклад, гадоў дваццаць назад. Вядома, для тэатра, як і раней, неабходнай умовай творчасці застаецца садружнасць аўтара, рэжысёра, мастака, кампазітара і акцёраў. Галоўным з'яўляецца патрабаванне адзінства формы і зместу.

Што ж змянілася ў нашых поглядах на мастацтва? Я асабіста перакананы, што пошукі выяўленчай формы спектакля ў наш час павінны быць больш надзённымі, форма гэтая павінна адпавядаць духу сучаснасці, асабліва пры пастаноўцы сучасных п'ес. Нават у творах класікі мастака цяпер менш цікавіць іканаграфічная верагоднасць, хоць, вядома, ігнараваць яе зусім—нельга.

На першае месца ставіцца вобраз спектакля. Нельга адлюстроўваць на сцэне натуралістычную праўду да апошняга цвіка, трэба знаходзіць такую форму, у якой бы чалавек быў галоўнай асобай.

Усё гэта вельмі складана і цяжка. Значна цяжэй, чым пабудаваць самы раскошны сцэнічны павільён з усімі падрабязнасцямі рысаў эпохі, паказанай у творы. Тут пакуль што яшчэ вядуцца пошукі. Трэба шчыра сказаць, што наш тэатр у параўнанні з ростам навукі і тэхнікі ўвогуле знаходзіцца прыкладна ў стадыі вынаходніцтва бронзавай сякеры.

Нам патрэбна больш дасканалая тэатральная электраапаратура. Тое, што выпускаецца, цяпер падыходзіць, можа, для самадзейных, а не для прафесіянальных тэатраў. Калі ў вялікіх сталічных тэатрах ёсць мастак-асвятляльнік, які штосьці вынаходзіць і стварае для кожнай прэм'еры ў светлавым афармленні, дык у абласных тэатрах такой адзінкі няма. Мы не можам зрабіць нават паўнацэнную светлавую манціроўку. Склад работнікаў электраасвятляльнага цэха ў тэатры настолькі малы, што ні аб якіх вынаходніцтвах і пошуках не можа быць і гаворкі. Таму даводзіцца карыстацца «дапатопнай» апаратурай.

Шмат вядзецца размоў аб праекцыйным афармленні новых пастановак. Але пры дапамозе той оптыкі, якая выпускаецца нашай прамысловасцю для тэатраў, зрабіць нічога нельга. Час наладзіць выраб праекцыйных апаратаў для тэатра з любым фокусам адлегласці. Нават каляровае шкло для пражэктараў і сафітаў стала ў нас вялікай рэдкасцю. Пры ўсіх спробах стварыць асвятленне гарызонта блакітным святлом нічога не атрымліваецца. Выходзіць штосьці шэравата-фіялетавае, а ўвогуле проста незразумелае.

Часам у спецыяльнай літаратуры можна сустрэць парады, як фарбаваць цэлафан для светафільтраў анілінам. А ці не здаецца аўтарам гэтых парад, што прапанаваць такое было больш своечасова ў дваццатых гадах, а ў наш час прыкра і крыўдна пераходзіць на гэткае рамесніцтва? Варта ўжо заняцца пасур'ёзнаму і гэтымі рэчамі, такімі неабходнымі для творчых калектываў.

А дзе пластыкі для тэатраў, якія так шчодра абяцаліся нам гады два-тры назад? Бо сучасныя формы мастацкага афармлення спектакляў патрабуюць іменна такіх новых матэрыялаў! Пакуль што гэтым мы можам толькі любавацца ў маскоўскіх тэатрах. Любавацца і зайздросціць і, у лепшым выпадку, узяць кавалачак гэтага матэрыялу ў кішэню, каб паказаць і расказаць у сваім тэатры, як гэта выглядае на сцэне і якія раскрывае магчымасці для тэатральнага мастака. А на практыцы нам даводзіцца мудрагеліць над тым, як са звычайнай марлі атрымаць нешта, падобнае да пластыкі.

Няма мастака, які пазбягаў бы новых форм, форм больш цікавых, прагрэсіўных і плённых. Але мастаку-станкавісту патрэбна акрамя задумы яшчэ і палітра ў руках, а тэатральнаму мастаку неабходна свая палітра — матэрыялы для працы: дэкарацыі, касцюмы, святло, колер. А ўсяго гэтага нам не хапае. Мы вымушаны, пасля вялікай творчай працы сумесна з рэжысёрам, ісці на кампрамісныя пошукі ўсялякіх замяняльнікаў, на «эксперыменты», якія губяць такі дарагі час (спектакль за спектаклем павінен выходзіць у абласным тэатры праз кожныя паўтара месяца).

Напэўна, мяне падтрымаюць усе тэатральныя мастакі, бо пытанне забеспячэння тэатраў матэрыяламі і апаратурай—вельмі важнае і набалелае. Трэба зрабіць так, каб мастак больш клапаціўся аб творчых справах, а не думаў пра тое, дзе яму знайсці адпаведныя матэрыялы для афармлення новай пастаноўкі.

Марк ВОЛАХАЎ,
мастак Магілёўскага абласнога тэатра.

Калектыў Народнага тэатра Палаца культуры аршанскіх тэкстыльшчыкаў ажыццявіў пастаноўку новага спектакля па п'есе А. Арбузава «Іркуцкая гісторыя».

На здымку — сцэна са спектакля «Іркуцкая гісторыя». У ролях: Валі — М. Васілеўская, Сяргея — Ю. Багданаў, Віктара — Л. Трушко.

Фота П. АЗАРЧАНКІ. (БЕЛТА).

СЁННЯ — МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ САЛІДАРНАСЦІ МОЛАДЗІ

СУПРАЦЬ КАЛАНІЯЛІЗМУ, ЗА МІРНАЕ СУІСНАВАННЕ

РУКУ, ДРУГ!

Алесь АСІПЕНКА,
намеснік старшыні Камітэта маладзёжных арганізацый БССР.

Век, у якім мы жывём, багаты на кантрасты.

Сотні мільёнаў людзей будуюць самае справядлівае ў свеце грамадства — камунізм. А ў горных раёнах Заходняга Ірыяна плямёны тубыльцаў яшчэ не вырваліся з першабытна-родавых адносін. У Афрыцы існуе гандаль рабамі. У многіх раёнах Азіі, Амерыкі, Афрыкі пануюць феадальныя звычаі.

Не хочацца верыць, што ў нашы дні, калі чалавек вырваўся ў космас, калі ён пранік у атам і жывую клетку, сто мільёнаў афрыканцаў усё яшчэ не ўмеюць пісаць і чытаць.

А вось яшчэ адзін кантраст.

Правадыр самага адсталага племені, якое жыве ў глухіх трапічных лясах Лацінскай Амерыкі, сваім розумам дайшоў, што старадаўняя рытуальная звычка забіваць палонных ворагаў з'яўляецца антыгуманнай, і адмяніў яе. Праз некалькі год пасля гэтага ў другім мацерыку вучоны, выкладчык прыкладной псіхалогіі, прафесар сацыялогіі, прэм'ер-міністр Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі Хендрык-Фрэнч Фервурд увёў законы, па якіх чалавека без суда і следства можна забіваць толькі за тое, што ён мае чорны колер скуры.

Такіх кантрастаў безліч.

Сусветная пісьменнасць і абуральнае невуцтва. Цудоўныя клінікі з мностам урачоў і краіны, дзе адзін урач прыходзіцца на трыццаць тысяч чалавек. Матэрыяльны дастатак і выміранне ад голаду мільёнаў людзей. Казачныя палацы і трушчобы, у якіх жывуць сотні сем'яў. Раўнапраўе і сяленне народаў у рэзервацыі.

Хто ж вінаваты ў тым, што ў свеце існуюць такія жахлівыя кантрасты? Ніякаю людзі не хочуць жыць шчасліва і замож-нымі? Хто зрабіў людское жыццё пеклам на гэтым свеце?

Адказ адзін — каланіялізм і імперыялістычныя агрэсары. Яны імкнуцца развязаць войны або ваююць ужо з краінамі, якія хочуць умацаваць сваю свабоду і незалежнасць.

З першых дзён існавання каланіялізму горш за ўсё даставалася моладзі. Белыя гандляры жывым таварам найбольш паляваліся на маладых і дужых. Вольных дзяцей стэпавых прастораў, лясоў і пальмаў тысячамі вывозілі за акіян, закоўвалі ў кайданы, і прымушалі дзень і ноч працаваць на белых гаспадароў. Забарона гандлю рабамі, адкрыццё шахт і руднікоў ніяк не палепшыла становішча моладзі. Яна была ператворана ў рабоў на зямлі сваіх продкаў. А тых, хто не здаваўся, знішчалі.

Гісторыя каланіялізму — гэта ланцуг нястрымных злачынстваў. Цэлыя народы былі знішчаны, іх культура разбурана, а землі перадаваліся каланізатарам.

Ды што там гісторыя! Сёння нашчадкі каланізатараў не лепшыя за іспанскіх заваёўнікаў [illegible] амерыканскай маладзі.

Ёсць у Афрыцы невялічкая краіна Руанда-Урундзі. «Краіна тысячы ўзгоркаў» — так называюць яе афрыканцы. Руанда-Урундзі — падапечная тэрыторыя ААН пад кіраўніцтвам Бельгіі. Пасля таго, як бельгійскія каланізатары былі выкінуты са сваіх ваенных баз у Конга, яны вырашылі, чаго б гэта ні каштавала, утрымацца ў «краіне тысячы ўзгоркаў». І вось пачаліся неверагодныя зверствы. Парашутысты знішчалі цэлыя плямёны. Людзей не толькі расстрэльвалі, іх прывязвалі да стагоў сена і палілі жывымі. Самалёты апырсквалі бензінам вёскі, а потым падпальвалі з агнямётаў. Былі наняты забойцы, якія застрэлілі маладога прэм'ер-міністра Урундзі Луіса Рвагасорэ.

Яшчэ большыя здзекі з мірных людзей наладжваюць у сваіх калоніях партугальскія каланізатары. Масавыя забойствы афрыканцаў не раз ужо адбываліся ў англійскай калоніі Кенія.

Каланіяльная сістэма даўно прагніла наскрозь і дажывае апошнія дні. Яна на вачах развальваецца пад ударамі магутнага нацыянальнага і антыкаланіяльнага руху народаў. У гэтай барацьбе пачэснае месца належыць моладзі.

Гэта вельмі характэрна, што кіраўнікі многіх краін, якія вызваліліся з-пад прыгнёту іншаземнага капіталу, зусім яшчэ маладыя людзі.

Моладзь разумее, што сіла яе ў непарушным адзінстве, якое будзе супрацьстаяць «кругавой паруцы» імперыялістаў. Бадай, вельмі характэрныя ў гэтых адносінах рэзалюцыі, якія былі прыняты ў канцы леташняга года на Устаноўчым кангрэсе Усеагульнага саюза студэнтаў краін чорнай Афрыкі, што знаходзяцца пад каланіяльным прыгнётам Партугаліі.

Нягледзячы на розныя палітычныя і рэлігійныя перакананні, удзельнікі Кангрэса аднадушна прынялі 24 рэзалюцыі як па пытаннях нацыянальна-вызваленчай барацьбы ўвогуле, так і па асобных праблемах. Удзельнікаў Кангрэса цікавілі пытанні вызваленчай барацьбы не толькі на Афрыканскім кантыненце, але і ў Лацінскай Амерыцы. У адной з рэзалюцый адзначалася, напрыклад, што «амерыканскі імперыялізм імкнецца ўсімі метадамі і рознымі сродкамі знішчыць кубінскую рэвалюцыю», а сумесна з лаціна-амерыканскімі дыктатарамі «падаўляе нацыянальна-вызваленчы рух народаў і адпраўляе працоўных і патрыётаў на катаргу і смерць».

Давай руку, друг, пойдзем разам на барацьбу супраць ганьбы нашага веку — каланіялізму! — Вось што азначаюць такія рэзалюцыі. Гэта братэрская салідарнасць маладых. Супраць яе не ўстоіць апошняя каланіяльная галера. Яна будзе знішчана.

Маладосць любіць марыць пра подзвігі, пра раскрыццё адвечных тайнаў прыроды, пра нябачаныя машыны і смелыя падарожжы. За гэтай рамантыкай стаіць жаданне моладзі зрабіць жыццё на зямлі прыгожым і шчаслівым, пазбаўленым ад страху перад заўтрашнім днём.

Назым Хікмет неяк сказаў: «Ці хоча моладзь дажыць да старасці або загінуць у дваццаць год ад атамных бомб? Калі моладзь хоча жыць, дык яна павінна змагацца за мір, змагацца так, як савецкая моладзь. Толькі найвялікшыя намаганні моладзі ўсіх краін могуць захаваць мір».

Імперыялізм — гэта злейшы вораг юнацтва. Ён імкнецца задушыць міжнародную салідарнасць моладзі, разамкнуць маладзёжныя рады, зрабіць юнакоў бязвольнымі, паслухмянымі рабамі, якія гатовы былі б пайсці ў бой, каб лепей жылося мільярдэрам.

У адной дацкай рабочай песні ёсць такія словы: «Моладзь — не тупы інструмент». Не лёгка імперыялістам трымаць гэты інструмент у сваіх руках. Бо моладзь добра бачыць, дзе праўда, а дзе хлусня. Яна хоча жыць, тварыць, а не ваяваць і паміраць недзе на чужых землях, за чужыя інтарэсы. Вось чаму ўсё мацней чуваць галасы маладых за забарону атамнай зброі, за ўрэгуляванне міжнародных праблем, за мірнае суіснаванне.

Савецкая моладзь заўсёды была верным сябрам юнакоў і дзяўчат у іх барацьбе супраць каланіялізму і імперыялізму, за нацыянальнае вызваленне, за пабудову новага жыцця. Савецкая моладзь актыўна ўдзельнічае ў рабоце Сусветнай федэрацыі дэмакратычнай моладзі і Міжнароднага саюза студэнтаў. Яна ўсяляк развівае свае сувязі з моладдзю іншых краін.

Маладзёжныя дэлегацыі з усяго свету прыязджаюць у Савецкі Саюз, нашы дэлегацыі госцяць у моладзі зарубежных краін. Усё гэта садзейнічае ўмацаванню дружбы.

Сёлета, 27 ліпеня, у Хельсінкі адкрыецца VIII Сусветны фестываль моладзі і студэнтаў. Сваімі сустрэчамі моладзь яшчэ раз прадэманструе прыклад плённага мірнага супрацоўніцтва. З усіх куткоў зямлі ідуць добрыя фестывальныя весткі. У Японіі падрыхтоўка да фестывалю праводзіцца зразлікам аб'яднаць сілы моладзі краіны ў барацьбе за мір, дэмакратыю і паляпшэнне ўмоў жыцця. Рыхтуецца дэлегацыя на фестываль у Інданезіі. Ідзе вялікая падрыхтоўчая работа ў Бразіліі, Даніі, Аргенціне і многіх краінах. Кола прыхільнікаў фестывалю ўвесь час пашыраецца. Гэта яшчэ раз гаворыць за тое, што ідэя салідарнасці і супрацоўніцтва моладзі знаходзіць гарачую падтрымку і адабрэнне ва ўсім свеце.

Руку, друг! Нам з табой пад сілу не даць загарэцца вайне.

Падзеі Факты Навіны

□ Удзельнікі драматычнага калектыву калгаса «Беларусь» Маладзечанскага раёна паставілі п'есу свайго земляка — настаўніка Красненскай сярэдняй школы, пісьменніка Івана Козела «Канчане—суседзі мае».

Галоўныя ролі ў спектаклі выконвалі калгаснікі В. Шарайчук, А. Посах, І. Корсак, настаўніца Л. Сегіна, кінамеханік А. Нехвядовіч, рахункавод сельпо Я. Блін і іншыя.

«Канчане — суседзі мае» — другая п'еса Івана Козела ў рэпертуары калгаснага тэатральнага калектыву. Раней драмгурткоўцы паспяхова паставілі яго музычную драму «Папараць—кветка».

□ З поспехам прайшлі ў Баранавічах выязныя спектаклі Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета. Працоўныя горада праслухалі камічную оперу І. Штрауса «Цыганскі барон», паглядзелі балет таго ж кампазітара «Блакітны Дунай». Для школьнікаў горада была паказана дзіцячая опера І. Польскага «Церам-церамок».

□ Днямі на сцэне Ашмянскага раённага Дома культуры выступіў калектыў Рускага драматычнага тэатра імя М. Горкага. Жыхарам раённага цэнтра была паказана п'еса «Іркуцкая гісторыя» А. Арбузава.

«ВЯСНОВЫЯ КВЕТКІ»

Вясна — пара кветак. Кветак, якія выклікаюць радасць, любоў, добрую ўсмешку.

Сяму-таму за мяжой падабаюцца іншыя кветкі...

Мал. Ул. БАРАНОЎСКАГА.

ЛУІС ГУЦІЕРЭС, САЛДАТ РЭВАЛЮЦЫІ

Бацька быў вялікі і дужы. Ён часта браў на рукі сына і спяваў яму песні. Луіс ніколі не чуў іх на вуліцы. Гэта песні рэвалюцыі. Яны забаронены. Нават дома бацька спяваў іх напаўголаса — усюды шпікі дыктатара Бацісты. Песні гэтыя кастыльскі шахцёр і баец рэспубліканскай міліцыі Марселіна Гуціерэс прывёз з Іспаніі. Іх ненавідзіць тыран Баціста і злосны пігмей Франко — усе каты і прыгнятальнікі свабоды. Гавана, куды прыехаў да сястры Марселіна, якому ледзь удалося вырвацца з французскіх лагераў для інтэрніраваных іспанскіх рэспубліканцаў, нагадвала яму Мадрыд. Куба, якая стала яго другой радзімаю і радзімаю яго сыноў, — акрываўленую, заняволеную Іспанію. Розніца адно ў тым, што Франко прадаў цудоўную іспанскую зямлю і яе народ германскім і італьянскім фашыстам; Баціста ж аддаў квітнеючую Кубу ў рабства прагным і фанабэрыстым янкі. Гэта ім належалі тут і лепшыя плантацыі цукровага трыснягу, і небаскробы Гаваны... Луіс бачыў, як янкі білі негра, калі той адважыўся зайсці ў парк для белых. І бачыў, як жылі амаль усе кубінцы — у нястачы і пакутах.

Але Луіс і чуў, як бацька шаптаў, паўтараў словы: «Мы яшчэ ўбачым, убачым перамогу, камарадас! Но пасаран! Фашысты не пройдуць, не пройдуць праз нашы сэрцы!»

Ён убачыў перамогу, стары горняк і баец Марселіна Гуціерэс. Калі хлопцы Фідэля ўступілі ў Гавану і сцяг свабоды ўзняўся над палаючым вострававам, бацька сказаў сынам і дачцы Альберціне: абавязак ваш, справа вашага гонару — змагацца за рэвалюцыю!

Шаснаццацігадовы Луіс і яго старэйшы брат сталі байцамі народнай міліцыі. Яны ахоўвалі ад нападу контррэвалюцыйных банд важныя аб'екты, народнае багацце. Усе бачылі — на Кубу прыйшло новае жыццё. Плантацыі і кампаніі, захопленыя янкі і Бацістам, былі нацыяналізаваны і перададзены народу. Сяляне атрымалі зямлю, негры — раўнапраўе з белымі.

Гэта радавала ўсіх сумленных кубінцаў, усіх сумленных людзей на зямлі. Гэта не радавала і яшчэ больш злавала тых, хто жыве на поўнач ад вострава свабоды, гэта прыводзіла ў шаленства іх нікчэмных паслугачоў і наймітаў. Мацней сціскай зброю, Луіс Мануэль Гуціерэс! Плайя-Хірон у агні, тут гараць мірныя вёскі, падпаленыя высаджанымі сюды наймітамі злосных янкі. У бой, у смяротны бой за Кубу, за свабоду!

Васемнаццацігадовы артылерыст біўся з ворагам. На яго вачах загінуў старэйшы брат. Ён ехаў на грузавіку з боепрыпасамі, калі схаваныя ў засадзе контррэвалюцыянеры-парашутысты адкрылі агонь па машыне. Шмат ахвяр, але не загінула Куба.

І ўсё ж быў момант, калі на хвіліну пахіснуліся маладыя і нявопытныя. І тады... Віва Фідэль! Но пасаран! Не пройдуць!

...Твар у Луіса гарыць, ён расказвае з натхненнем. І асабліва тады, калі ўспамінае імя Фідэля. Што значыць для яго Фідэль? О-о! І Луіс робіць адчайны жэст — словамі ўсё роўна не скажаш, як многа значыць для кожнага з іх Фідэль Кастра, правадыр рэвалюцыі!

Плайя-Хірон стаў магілай контррэвалюцыянераў. Вораг разбіты, але ён не зміры́ўся, ён рыхтуе новыя правакацыі. Будзьце гатовы, салдаты рэвалюцыі!

— Так і будуем новае жыццё, — задуменна гаворыць Луіс. — З вінтоўкаю за плячыма.

Рэспубліцы патрэбны спецыялісты, будаваць новае жыццё павінны пісьменныя, умелыя людзі. За акіянам, далёка і ў той жа час блізка, зусім блізка ад кубінскіх сэрцаў, жыве краіна — апора і надзея міру ва ўсім свеце. Гэта яе бескарыслівая дапамога не дала эканамічнай блакадзе янкі задушыць Кубу, яе падтрымка суцішала занадта прагных душыцеляў кубінскай свабоды. Гэта краіна — СССР. Сюды прыехаў Луіс Гуціерэс вучыцца, тут павінен стаць ён інжынерам-хімікам.

— Вас праверыла жыццё, — сказаў хлопцам міністр Чэ Гевара. — Ваша змаганне за рэспубліку працягнеце ў вучобе. Шчаслівай дарогі, камарадас!

Луіс стане інжынерам. А пакуль... У Беларускім дзяржаўным універсітэце на падрыхтоўчым факультэце Луіс Мануэль Гуціерэс вывучае мову, на якой гаварыў той, чые партрэты ўбачыш на Кубе побач з партрэтам Фідэля, — Уладзімір Ільіч Ленін.

— Як падабаецца Мінск? Вельмі! Мінчане? — яшчэ больш энергічны жэст, і я ўсміхаюся — тут і перакладаць не трэба. — Поспехі ў рускай мове?

І Луіс піша па-іспанску «Патрыя о муэртэ», а потым па-руску — гэта першае, што ён навучыўся гаварыць і пісаць на рускай мове: «Радзіма або смерць!»

— Паглядзі, калі ласка, ці правільна напісаў? Ці няма памылак?

— Не, Луіс, — адказваю я, — тут няма і не можа быць памылкі. — Пальцы міжволі сціскаюцца, і я падымаю ўгару кулак: — Салют, Куба! Віва, Куба! Куба — сі, янкі — но!

Абодва потым маўчым ва ўрачыстай, прыўзнятай цішыні, а са сцяны глядзіць на нас з партрэта, нібы жывы, палымяны Фідэль Кастра.

Б. РАМАНАЎ.

Іграе Йоко Кубо

Нашы госці

Японская скрыпачка Йоко Кубо — лаўрэат Другога Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага — самая маладая з усіх скрыпачоў, якія прымалі ўдзел у гэтым цяжкім творчым спаборніцтве. 18-гадовая Йоко Кубо літаральна перад самым ад'ездам у Маскву скончыла музычны ліцэй у Токіо. Яна ўпершыню выехала за межы сваёй радзімы, першы раз удзельнічала ў такіх адказных музычных выступленнях. Спаборнічаючы за першынство з многімі таленавітымі музыкантамі свету, юная японская скрыпачка заваявала на конкурсе трэцюю прэмію.

Фота Ул. КРУКА.

Шырокая грамадскасць і аматары музыкі беларускай сталіцы горача сустрэлі выступленне Йоко Кубо ў нашым горадзе. Усім, хто прысутнічаў на яе канцэрце, было прыемна ўсведамляць, што яшчэ адзін яркі талент атрымаў пуцёўку ў вялікае творчае жыццё, дзякуючы ўдзелу і прызнанню на конкурсе імя вялікага рускага кампазітара.

Скрыпачка з далёкай Японіі выканала ў Мінску праграму, якая складаецца з твораў розных аўтараў і стыляў, што давала даволі поўнае ўяўленне аб яе творчым абліччы, яе магчымасцях, станоўчых баках майстэрства і недахопах. Ігра Йоко Кубо перш за ўсё падкупляе вялікай непасрэднасцю і шчырасцю, тэмпераментам, тэхнічнай свабодай. Да гэтага ж трэба дадаць гнуткую пластычную фразіроўку і добрыя, выразныя штрыхі.

Найбольш удала былі выкананы Йоко Кубо творы Моцарта — першая частка Канцэрта № 5 і ронда. Сам факт звароту юнай скрыпачкі да творчасці выдатнага кампазітара мінулага заслугоўвае асаблівай увагі. Бо па выкананню моцартаўскай музыкі мы адразу бачым усе якасці выканаўцы. Йоко Кубо іграе творы Моцарта з добрым адчуваннем стылю аўтара, прывабна і разам з тым тэмпераментна і захапляюча. Тут найбольш выразным аказаўся гук, чаго нельга сказаць пра выкананне твораў іншых кампазітараў. Добрая інтэрпрэтацыя музыкі Моцарта робіць гонар любому музыканту, а тым больш такому юнаму, як наша госця.

Руская музыка была прадстаўлена ў канцэрце вальсам-скерца Чайкоўскага і скрыпічным канцэртам Глазунова, якія выконваліся Йоко Кубо ў суправаджэнні Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра БССР пад кіраўніцтвам В. Дуброўскага.

Радасна адзначыць, што японская скрыпачка правільна адчула і перадала характар твораў рускіх кампазітараў. І тое, што маладая выканаўца ўключыла ў свой рэпертуар цяжкі канцэрт Глазунова, іменна сведчыць аб яе цікавасці да рускай музыкі, добрым гусце, артыстычнай смеласці.

Мы пазнаёміліся ў гэтым канцэрце з творчасцю сучаснага японскага кампазітара Ікенауці, дзве часткі санаціны якога сыграла Йоко Кубо. Хоць па тэхніцы і выразных сродках гэтая музыка блізкая да музыкі французскіх імпрэсіяністаў, яна захоўвае ярка нацыянальныя рысы ў галіне інтанацыі і рытмаў. Йоко Кубо аказалася добрым інтэрпрэтатарам музыкі свайго суайчынніка.

Нягледзячы на многія станоўчыя якасці ў творчасці японскай скрыпачкі, выкананне ёю шырока вядомых Ронда-капрычыёза Сен-Санса і «Аве Марыя» Шуберта-Вільгельмі пакінула меншае ўражанне. Ігра маладой скрыпачкі не пазбаўлена недахопаў. Яна не заўсёды дамагаецца дакладнай інтанацыі, не заўсёды можа разлічыць свае сілы, падкрэсліць станоўчыя і завуаліраваць адмоўныя моманты ў ігры. Пакідае жадаць лепшага і гук, які павінен быць мацнейшым і больш разнастайным.

Вядома, цяпер усе гэтыя недахопы ахвотна даруюцца. Перамагаюць маладосць, яркасць, віртуознасць. Мы ўпэўнены, што далейшы шлях лаўрэата Другога Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага Йоко Кубо будзе шляхам няспыннага ўдасканалення майстэрства.

В. БАРСАЎ.

ПЕРАМОЖЦЫ МІЖНАРОДНАГА КОНКУРСУ

Віяланчалісты і скрыпачы закончылі сваё выступленне на Другім Міжнародным конкурсе імя Чайкоўскага.

Хто ж стаў лаўрэатам сярод віяланчалістаў? Першая прэмія і залаты медаль прысуджаны Н. Шахоўскай (СССР). Дзве другія прэміі і сярэбраныя медалі атрымалі В. Фейгін (СССР) і Л. Парнас (ЗША); дзве трэція прэміі і бронзавыя медалі — Н. Гутман (СССР) і М. Хоміцэр (СССР); чацвёртую прэмію — Л. Мезё (Венгрыя); пятую прэмію — Д. Дэйвіс (ЗША); шостую прэмію — Т. Сакс (ЗША).

Ганаровымі дыпломамі лаўрэатаў Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага адзначаны В. Апарцаў (СССР), М. Вілеруш (СССР), Ю. де Лемас (ФРГ), Э. Рауціо (Фінляндыя). Спецыяльны дыплом за лепшае выкананне твораў савецкіх кампазітараў атрымаў Т. Хіраі (Японія). Спецыяльным дыпломам лепшага піяніста-акампаніятара ўзнагароджана А. Амінтаева (СССР).

Гэтымі днямі падведзены таксама вынікі творчага спаборніцтва і сярод скрыпачоў.

Першай прэміяй узнагароджаны Б. Гутнікаў (СССР). Дзве другія прэміі атрымалі Ш. Ашкеназі (Ізраіль) і І. Бачкова (СССР). Дзве трэція прэміі — Н. Бейліна (СССР) і Й. Кубо (Японія). А. Маркаў (СССР) заваяваў чацвёртую прэмію, Э. Грач (СССР) — пятую, В. Селіцкі (СССР) — шостую. Сёмая прэмія падзелена паміж А. Мельнікавым (СССР) і Б. Хэйген (Канада).

Японскі скрыпач Х. Судзукі і П. Месіерэур (Чэхаславакія) адзначаны дыпломамі. Спецыяльным дыпломам Саюза кампазітараў СССР узнагароджан М. Дзьюбаў (ЗША). Дыпломам адзначаны таксама І. Штраус (Чэхаславакія).

Цяпер праходзіць конкурс піяністаў.

«Уваскрэсенне». Маслава — арт. Т. Сёміна, Няхлюдаў — арт. Я. Мацвееў.

НА МАЙСКІМ ЭКРАНЕ

«49 дзён». Байкоў — арт. Г. Крашанніннікаў.

...У час шторму занесла ў адкрыты акіян баржу з чатырма савецкімі салдатамі. Сорак дзевяць дзён і начэй насіла іх у бяскрайняй воднай прасторы. Не было ежы і прэснай вады, паламалася рацыя, скончылася гаручае... Але вялікае пачуццё калектывізму, сіла духу і мужнасці чатырох камсамольцаў памаглі ім выстаяць.

Подзвігу Зіганшына, Кручкоўскага, Паплаўскага, Фядотава і прысвячаецца мастацкая кінааповесць «49 дзён», створаная рэжысёрам Г. Габаем на кінастудыі «Масфільм» па сцэнарыю Г. Бакланава, Ю. Бондарава і В. Цендракова.

Вось што расказваюць пра сваю новую работу сцэнарысты: «Мы не збіраліся пісаць рэч дакументальную, строга ісці за фактамі, і таму героям былі дадзены іншыя прозвішчы. Мы пісалі пра чатырох самых звычайных маладых хлопцаў, якія трапілі ў незвычайныя трагічныя акалічнасці...»

Вобразы воінаў-герояў створаны з высокай мастацкай перакананальнасцю маладымі акцёрамі В. Буяноўскім, В. Шыбанковым, В. Піўненкам і Г. Крашаніннікавым. Яны здолелі раскрыць асноўныя рысы нашага сучасніка, маладога савецкага чалавека — мужнасць, сціпласць, таварыскасць.

З цікавасцю будзе прагледжана ў маі другая серыя мастацкай кінакарціны «Уваскрэсенне» вытворчасці кінастудыі «Масфільм».

Калі першая серыя экранізацыі рамана Л. Талстога «Уваскрэсенне» адказвала на пытанне, хто вінаваты ў загубленым жыцці Кацярыны Маславай, дык другая серыя расказвае аб «уваскрэсенні» Маславай і Няхлюдава, аб прыходзе іх да сапраўднага жыцця.

Аўтары фільма — кінадраматург Я. Габрыловіч і рэжысёр М. Швейцар.

З асаблівай увагай пастаноўшчыкі фільма аднесліся ў другой серыі да ўвасаблення вобразаў рэвалюцыянераў. Сімансона, Багадухаўскай, Крыльцова, ролі якіх выконваюць маладыя, але ўжо вядомыя акцёры В. Гусеў, К. Румянава і В. Ліванаў.

Хвалюючую кінааповесць «Бар'ер невядомасці» выпускае на экраны рэспублікі кінастудыя «Ленфільм». Гэта цікавы твор пра жыццё лётчыкаў-выпрабавальнікаў і канструктараў навейшых самалётаў, пра тое, як у напружанай гераічнай барацьбе за прагрэс авіяцыйнай тэхнікі праяўляецца моцны характар савецкага чалавека.

З цікавасцю будуць таксама прагледжаны новыя мастацкія кінафільмы «Адхіленая нявеста» (аб барацьбе перадавых людзей калгаса з адсталымі поглядамі тых, хто тармозіць увядзенне новых спосабаў вытворчасці і ўкараненне тэхнікі) і «Дзяўчынка, з якою я сябраваў» (пра давер'е і ўзаемаадносіны бацькоў і дзяцей, пра дружбу і спагаду, пра гонар і сумленне).

«Дзяўчынка, з якой я сябраваў».

Кінакарціна «Маленькія гісторыі аб дзецях, якія...» вытворчасці кінастудыі «Таджыкфільм» — гэта навелы пра дзяцей, гісторыі бясхітрасныя, у якіх дзесьці мільгае смяшынка, а дзесьці і лёгкі сум.

З зарубежных фільмаў у маі гледачы могуць прагледзець: «Аповесць пра раку Хуанпу» (Кітай), «Цана аднаго злачынства» (Польшча), «Юнацтва атамана» (Чэхаславакія), «Людзі з крыламі» (ГДР), «Там, дзе рэкі асветлены сонцам» (Чэхаславакія), «Калі ласка, містэр маршал» (Іспанія), «Лепш умець, чым мець» (Югаславія), «Аперацыя «Гляйвіц» (ГДР) і інш.

Асабліва цікавая японская шырокаэкранная мастацкая кінааповесць «Голы востраў», якой на Другім маскоўскім Міжнародным кінафестывалі (1961 г.) быў прысуджаны Вялікі прыз.

Шмат цікавага раскажуць у маі гледачам новыя хранікальна-дакументальныя і навукова-папулярныя кінакарціны.

Р. ЗАЙЦАЎ.

Кінамеханік-энтузіяст

Заслужаныя падзякі ад насельніцтва Бярэзінскага раёна атрымлівае механік перасоўнай сельскай кінаўстаноўкі Е. Мычко. У 1960 годзе ён перайшоў працаваць на адстаючы маршрут і хутка вывеў яго ў лік перадавых.

Многа робіць кінамеханік-энтузіяст па прапагандзе і рэкламаванню фільмаў. Падтрымліваючы штодзённа сувязь з насельніцтвам, Е. Мычко ўважліва вывучае і ўлічвае патрабаванні гледачоў. Гэта дапамагае яму падбіраць рэпертуар, дае магчымасць загадзя арганізоўваць рэкламу фільмаў, папярэдні продаж білетаў. У клубах, на фермах, у школах і іншых грамадскіх месцах Е. Мычко вывешвае месячныя рэпертуарныя планы, вітрыны з анатацыямі на новыя фільмы. Асаблівую ўвагу кінамеханік аддае прапагандзе дасягненняў перадавікоў сельскай гаспадаркі, дэманструе па 10—12 сельскагаспадарчых фільмаў у месяц. Як правіла, паказ гэтых фільмаў суправаджаецца выступленнямі спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, А. І. БУТАКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, В. Ул. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф. ПРЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), М. Г. ТКАЧОЎ, І. З. ШАРАХОЎСКІ, І. Б. ШАЦІЛА, Р. Р. ШЫРМА.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР, Минск.

Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара — 3-25-25, аддзела літаратуры — 3-20-54, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэрыі — 3-11-03

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу

АТ 12873.

Друкарня выдавецтва «Звязда».